

Варшава. Магистратъ г. Варшавы, при настоящихъ обстоятельствахъ, встрѣтивъ затрудненія въ примѣненіи постановленій совѣта управленія царства Польскаго отъ 12 (24) октября 1837 года относительно расквартированія войскъ, въ случаѣ чрезвычайнаго сбора ихъ въ Варшавѣ или слѣдованія черезъ городъ. При занятіи же, для расквартированія войскъ, помѣщеній болѣе обширныхъ, чѣмъ указываемыя въ росписаніи, или даже цѣлыхъ домовъ, найдено, что предоставляемое нынѣ дѣйствующими правилами вознагражденіе по 5 коп. въ сутки за каждое ридовое и столько же за каждую лошадь, можетъ быть недостаточно; наконецъ, — при часто вѣрчаемой невозможности соблюсти очередь между владельцами домовъ, обзаваннымъ почетомъ, нѣкоторые владельцы могутъ быть слишкомъ обременены этою повинностью.

Въ виду этихъ затрудненій совѣтъ управленія царства Польскаго, по представленію комиссіи внутреннихъ дѣлъ, постановилъ:

1) Въ продолженіе военнаго положенія, въ случаѣ требованій со стороны военнаго начальства, помѣстить офицеровъ и нижнихъ чиновъ въ извѣстныхъ указанныхъ пунктахъ города, и въ случаѣ если исполненіе этого окажется невозможнымъ постоянною повинностью, магистратъ въправѣ занять соответственные требованіямъ дома и помѣщенія не только для постоя военныхъ лицъ, но и для всякаго рода военно-хозяйственныхъ заведеній, какъ-то: для слесарной, кузницъ, а также для помѣщенія музыкантовъ, выздоравливающихъ больныхъ и пр.

2) Въ случаѣ необходимости занять, для помѣщенія надобностей, помѣщенія въ частныхъ домахъ, магистратъ возлагаетъ на назначенную для сего комиссію произвести оцѣнку помѣщенія, соответственно дѣйствительной стоимости, и на семъ основаніи опредѣляетъ вознагражденіе; затѣмъ постановленіе бывшаго главнокомандующаго 1 арміею 1861 года относительно платы по 5 коп. въ сутки за постой ридового и за конюшню на одну лошадь отменяется.

3) На сихъ же основаніяхъ магистратъ въправѣ занимать цѣлые дома или квартиры для помѣщенія полицейскихъ управленій и канцелярій частныхъ приставовъ съ вознагражденіемъ за это изъ надлежащаго источника. (Рус. Инв.)

— **Нѣкоторые подробности о предполагаемой высадкѣ Липинскаго.** Въ Кронштадтскомъ Вѣстникѣ напечатано: Нѣсколько времени тому назадъ, въ иностранныхъ газетахъ было помѣщено извѣстіе, что Липинскій, предводительствовавшій шайкою, которая 11 іюня пыталась сдѣлать высадку на курляндскомъ берегу, въ 30 верстахъ отъ Мемеля, сходилъ, въ сопровожденіи 4-хъ человекъ, на берегъ, для развѣдки мѣстности. Нѣкого тамъ не встрѣтивъ, онъ возвратился на свою шкуну „Emilie“ и началъ было высадку; но поднялась буря и барказа, отправленный съ первою партіею, опрокинулся; послѣднюю, намеренную высадиться на берегъ было оставлено матежниками, и шкуна, прореджавшись у берега 7 часовъ, отправилась къ о. Готланду. На основаніи свѣдѣній, за вѣрность которыхъ имѣются ручаеся, мы можемъ теперь объяснить, что рассказъ иностранныхъ газетъ совершенно не вѣренъ. 11 числа клиперъ „Жемчугъ“ стоялъ на якорѣ противъ мѣстечка Свента, находящагося отъ Мемеля въ 29-ти верстахъ, и имѣлъ сообщеніе съ берегомъ, а клиперъ „Алмазъ“ находился у Полагена, въ виду „Жемчуга“. Они не видѣли ни одного купеческаго судна, подходящаго къ берегу. Буксирный пароходъ изъ Либавы „Софія“, ходившій въ этотъ день къ рѣчкѣ Ау и возвратившійся въ Либаву въ первомъ часу ночи, былъ опрашиваемъ съ фрегаты „Пересвѣтъ“ и также объявлялъ, что судно не видѣлъ. Вѣроятно, шкуна Emilie подходила къ прусскому, а не курляндскому берегу. Погода была совершенно тихая, и никакъ не буря заставила Липинскаго отказаться отъ высадки. Погибель же 24 человекъ на грешномъ суднѣ можно объяснить тѣмъ, что шкуна съ шкуны Emilie вѣроятно долго не была на водѣ, и когда въ нее свѣли 30 человекъ, то она потекла. Матежники, какъ люди, не привыкшіе къ морю, потерялись, и будучи вооружены, не могли прореджаться на водѣ до подачи помощи. (Рус. Инв.)

— **Взятый въ Радомской губерніи, вмѣстѣ съ соучастниками, начальникъ шайки такъ называемыхъ „жандармовъ въшившихъ“, Казимиръ Висневскій, уличенный въ совершенныхъ преступленіяхъ: похищеніи нѣсколькихъ крестьянъ и одной крестьянки, поджогъ хлѣбныхъ посѣлѣній и двухъ сараевъ, а равно разграбленіи почты, по приговору полевого военнаго суда о сужденъ на смертную казнь чрезъ повѣщеніе.**

Приговоръ этотъ 4 (16) іюля, въ 3 часа по полудни исполненъ въ Радомѣ. Соучастники Висневскаго тоже переданы военному суду. (Дз. Пов.)

— **О задержаніи на 50-ти верстахъ изъ отъ черты границы разостанія неопознанныхъ въ лейбной иностранной палатѣ товаровъ, когда они не будутъ сопровождены таможенными документами, удостоверяющими о правомерности ввоза.** ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, 7-й іюня сего года, Высочайше повелѣть соизволилъ: впредь до подворненія въ царствѣ Польскомъ отъ черты границы внутри края разостанія, неподлежащихъ клеймению иностранныхъ товаровъ, когда они не будутъ сопровождаться таможенными документами, удостоверяющими о правильности ихъ ввоза. (Свѣ. Поч.)

О доверенности на совершеніе выкупа по имѣніямъ помѣщиковъ-офицеровъ, находящихся на службѣ въ дѣйствующихъ войскахъ. Высочайше постановившаго ходатайства о семъ одного помѣщика, министерство внутреннихъ дѣлъ, по отношенію къ министерству финансовъ, сообщило, что не встрѣчается препятствій къ помѣщенію-офицеровъ, находящихся на службѣ въ дѣйствующихъ войскахъ, по доверенности, засвидѣтельствованной командиромъ полка, въ коемъ доверитель служитъ, и подписанной двумя офицерами того же полка. (27-го іюня 1863 г.; по земск. Отв. N. 9352; общ. цирк. N. 10).

— **Объ учрежденіи при управленіи виленскаго учебнаго округа должности четырехъ сверхштатныхъ младшихъ учителей гимназій.** Государственный совѣтъ, въ департаментѣ государственной экономіи, рассмотрѣвъ представленіе министра народнаго просвѣщенія, о назначеніи въ управленіе виленскаго учебнаго округа четырехъ сверхштатныхъ учителей, министромъ положено: настоящее представленіе утвердить, и въ слѣдствіе того:

1) При управленіи Виленскаго учебнаго округа учредить должности четырехъ сверхштатныхъ младшихъ учителей гимназій, именно: а) для русскаго языка и словесности, б) исторіи и географіи, в) математики и г) естественной исторіи, сравнѣвъ вновь назначаемыхъ учителей, въ отношеніи служебныхъ правъ и преимуществъ и произведя ихъ содержанія, съ штатными младшими учителями гимназій виленскаго учебнаго округа.

и 2) Расходъ на содержаніе сихъ лицъ въ настоящемъ году отнестъ на счетъ экономическихъ суммъ виленскаго учебнаго округа, который нынѣ будутъ переданы въ государственное казначейство, на основаніи Высочайшаго повелѣнія 8 февраля сего года. Постоянный же ежегодный расходъ въ 2,200 руб. на содержаніе 4-хъ сверхштатныхъ учителей съ 1864 года обратитъ на государственное казначейство, со-включеніемъ онаго въ смету министерства народнаго просвѣщенія.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ такъже министру государственнаго совѣта, 27-го мая сего года, Высочайше утвердилъ соизволенію и повелѣлъ исполнить. (С. Поч.)

— **О приостановленіи дѣлъ о дворянствѣ лицъ изъ бывшей польской шляхты.** ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ Высочайше повелѣть соизволилъ: впредь до усмиренія польскаго мятежа и разбора дѣлъ объ отвѣтственности мятежниковъ приостановиться разсмотрѣніемъ дѣлъ о дворянскомъ достоинствѣ лицъ изъ бывшей польской шляхты, о чѣмъ и объявить повсемѣстно чрезъ правительствующій сенатъ. — Указъ правительствующаго сената послѣдовалъ объ этомъ 4 іюля 1863 г. (Р. Инв.)

— **О разрѣшеніи частнымъ лицамъ свободно учреждать отправленіе дилижансовъ и транспортовъ.** Въ министерство внутреннихъ дѣлъ, цѣрько, поступаютъ ходатайства отъ частныхъ лицъ о разрѣшеніи имъ учреждать отправленіе дилижансовъ и транспортовъ по избраннымъ путямъ.

Нынѣ, по согласенію съ министерствомъ финансовъ и главнымъ почтовымъ управленіемъ, министерствомъ внутреннихъ дѣлъ признано возможнымъ предоставлять частнымъ лицамъ свободно открывать подобныя заведенія безъ особаго отъ министерства разрѣшенія, съ тѣмъ только, чтобы лица эти, при соблюденіи 26 и 36 ст. Высочайше утвержденаго 1-го января 1863 г. положенія о пошлинахъ за право торговли и другихъ промысловъ, обязаны были: во 1-хъ, перевозить свои экипажи по избраннымъ путямъ на собственныхъ или вольнонаемныхъ лошадяхъ, а гдѣ учреждены вольныя почты, тамъ исключительно на лошадяхъ сихъ почтъ; во 2-хъ, не называли станціями пристанищъ, на коихъ учреждены будутъ сѣмныя лошади, назначеннымъ для возки частныхъ экипажей; въ 3-хъ, не перевозили писемъ, денегъ и посылку, кои должны быть доставляемы по почтѣ, подъ опасеніемъ штрафа, установленнаго 1.596 ст. улож. о наказ., и въ 4-хъ, вѣняли въ обязанность смотрителямъ своихъ экипажей или кондукторамъ употребить отпущенныя ими сигналы кондукторовъ почтовыхъ экипажей тамъ, гдѣ учреждены ходъ сихъ послѣднихъ.

Объ этомъ признано долгомъ уведомить г. начальниковъ губерній для соответственныхъ распоряженій и объявленій мѣстнымъ обывателямъ. (27-го іюня 1863 г.; по деп. хоз. N. 106). (Свѣ. Поч.)

Пріемъ частныхъ денегъ внутренней корреспонденціи открытъ на слѣдующихъ станціяхъ С.-Петербургско-Варшавской желѣзной дороги: въ С.-Петербургѣ, Псковѣ, Динабургѣ, Вильно, Ковно, Гродно и прѣмѣхъ Варшавы — Прагѣ. (Рус. Инв.)

ПОЛЬСКИЙ МЯТЕЖЪ, РАЗМАТРИВАЕМЫЙ ВЪЛИЗИ.

(Видероски изъ газеты Daily News.)

Гдѣ найти истину въ столь разнорѣчивыхъ извѣстіяхъ о положеніи польскаго мятежа, который сообщаютъ намъ телеграммы, частныя письма и газеты? Ежедневно говорятъ о побѣдахъ, одерживаемыхъ мятежниками, и въслѣдъ за тѣмъ, на другой день получаютъ извѣстія, что эти побѣды по большей части или самыя незначительныя стычки, получившія большую осласку, или же окончились пораженіями. Возможно-ли въ такихъ новостяхъ, не представляющихъ дѣлательства, преувеличиваемыхъ или искажаемыхъ пристрастіемъ, въ новостяхъ, кои, за неимѣніемъ точныхъ свѣдѣній о самыхъ событіяхъ, преобразовываются, смотря по надобности, искать истины, который исчетъ человекъ съ основательнымъ и безпристрастнымъ умомъ, чтобы составить себѣ дѣйствительное понятіе не о силахъ и средствахъ мятежа, но о возможномъ его окончаніи.

Въ этомъ отношеніи первостепенныя англійскія газеты могутъ сообщить намъ важныя указанія. Известно, что эти газеты отправляютъ нарочитыхъ корреспондентовъ въ мѣста, гдѣ особенно значительныя кризисы обращаютъ на себя вниманіе ихъ читателей. Эти корреспонденты полагаютъ свою славу въ точномъ описаніи разсматриваемыхъ и изслѣдываемыхъ ими фактовъ, хотя бы они опровергали любимѣйшія ихъ убѣжденія. Это люди избранныя, испытанные, смѣлые, добросовѣстно исполняющіе свое призваніе. Такимъ былъ знаменитый корреспондентъ газеты Times, посланный на время войны въ Индію; такимъ былъ и другой корреспондентъ ея, который, будучи плѣнникомъ у Китайцевъ, умеръ въ страданіяхъ страшной неволи; такимъ былъ наконецъ третій корреспондентъ той же газеты, который представлялъ самыя точныя отчеты о дѣйствіяхъ сѣверныхъ и южныхъ войскъ въ Соединенныхъ Штатахъ.

Къ этому же разряду мы должны причислить и нѣдѣшняго корреспондента Daily News, уже четыре мѣсяца сообщавшаго въ эту газету самыя любопытныя письма о разныхъ явленіяхъ польскаго мятежа, за которыми онъ слѣдитъ, подвергаясь опасности, бивукая въ мѣстѣ съ мятежниками дружинами, спутствуя имъ въ битвахъ, неотлучая отъ нихъ въ глубинѣ словъ, перебѣгая край вмѣстѣ съ ними, собирая извѣстія, сопоставляя одинъ съ другимъ, и преимущественно разсказывая то, что видѣлъ собственными глазами. Усердный приверженецъ Польши, какъ и самая газета, въ которую онъ пишетъ, принявшая въ свои руки дѣла польской народности въ Англіи, онъ тѣмъ не менѣе безпристрастенъ въ своихъ разсказахъ о происходившихъ на его глазахъ событіяхъ. Первые письма его дышали жаромъ, которыми издавна охватила его инсurreкція.

Въ а р с з а в а. Магистратъ м. Варшавы при обремененныхъ обстоятельствахъ напотѣлъ трудности въ заготовленіи рады администраціи Крѣпости Польскаго з 12 (24) паждзеника 1837 року względem кватрунку войскъ, в разіе надзвычайнаго збраниа сѣ оныхъ въ Варшавѣ, луб прееходzenia przez міасто. При заготовленіи заа для кватрунку войска локалѣмъ обзирнѣйшихъ, нѣзъ wskazywane в розкладзіе, або теъ лаветъ чалыхъ домѣвъ, зналезио, іъ преезанчоне obecnie істнѣячѣмъ прѣписамъ wynagrodzenie по 5 коп. на добѣ за каждого szeregowca і тѣлѣ за каждого коня може бѣчъ нѣвѣстарежающѣмъ; нареаечѣ, прѣзъ чѣсто напѣтыканѣй нѣвозмоуіеі zachowania kolei поміежду влѣсциеламі домѣвъ, обвѣязаныхъ до кватрункѣвъ, нѣкѣторѣ влѣсциеле могау бѣчъ збытнѣ обаречѣні та повинносаі.

Маяцъ на възгледзіе такове нѣдогодності рада адміністрація Крѣпости Польскаго, на прѣдставленіе комиссіи справъ вѣвнѣтрныхъ постановила:

1) В чзасіе істнѣнія стѣпы воєннѣй, в разіе вимаганія з стѣрны влзды воєннѣй поставіе офіцерѣвъ і зѣлнѣрѣвъ в певныхъ wskazywanych пунктахъ міаста, і в разіе гдѣ вѣпнѣленіе tego бѣдѣ нѣвозмоуіеі в способіе повинносаі кватрункѣвъ, магистратъ мѣченъ істъ зааъ одѣвнѣеніе вимаганіамъ домѣвъ і лѣкале, нѣтѣлько для кватрунку осібъ воєкѣвыхъ, але теъ для вѣсзлѣкѣго родзѣу воєннѣо-господарчѣхъ заклѣдовъ jako то для слѣсарнѣ, кузнѣ, тудѣжъ для вѣлокѣванія музыкантѣвъ, здѣвнѣячѣхъ хорѣхъ і т. д.

2) В разіе коніечности прѣзъмованія, для wskazywanych потребъ, лѣкалѣвъ в домѣхъ прѣватныхъ, магистратъ поєча вѣделѣганѣй на ten cel комиссіи учынѣіе оааованіе лѣкалу, в мѣрѣ рѣчѣывѣхъ коштѣвъ, і на тѣй зааадіе прѣзъначаа wynagrodzenie; прѣзо постановленіе бѣлого главно-дѣвдзѣаго і армія 1861 року względem олачанія по 5 коп. на добѣ за кватрунѣкъ szeregowca і за стаінею на једного коня зносі істъ.

3) На тѣхъ самыахъ зааадкахъ магистратъ мѣченъ істъ зааѣмѣваа чѣле домѣвъ, луб кватѣры на умѣсчѣеніе зааѣдѣвъ полѣйчѣныхъ і бѣуръ комиссарѣвъ цѣркѣльѣхъ, прѣзъ wynagrodzeniu за то зѣзѣдѣлѣхъ влѣсчѣхъ. (Дз. пов.)

— **Нѣкоторые szczegóły o projektowaniu wyładowania Łapińskiego.** W Kronsztańckiej gazecie wydrukowano: Przed niejakim czasem, w zagranicznych gazetach podana była wiadomość, iż Łapiński, dowodzący bandą, która 11 czerwca próbowała wylądować na brzegu kurlandzkim, o 30 wiorst od Memla, wychodził w towarzystwie 4 ludzi na brzeg, dla obejrzenia miejscowości. Nikogo tam nie spotkawszy, powrócił na swoją szkute „Emilie“ i rozpoczął wylądowanie, w tym wszczęła się burza i barka, wyprowadzona z pierwszą partją, przewróciła się; potem powstańcy zaczęli zamyślać wylądowania, i statek, zatrzymawszy się u brzegu 7 godzin, odpłynął na wyspę Gotland. Na zasadzie wiadomości, że wiarygodność których w zupełności ręczymy, możemy teraz zapewnić, iż opowiadanie gazet zagranicznych jest zupełnie niesprawiedliwe. 11-go t. m. kliper „Zemczug“ stał na kotwicy koło m. Święta Łeżącego od Memla o 29 wiorst i komunikował się z brzożami, a kliper „Almaz“ znajdował się pod Polągą tak, iż mógł widzieć Zemczug. Oba te statki niewidziały ani jednego kupieckiego okrętu zbliżającego się do brzegu. Parstatek służący do buksowania „Sojfa“ idący z Libawy tegoż dnia ku rzeczce Aa i powracający do Libawy o 1 godzinie w nocy był zapytywany z fregaty „Piereswiet“ i również utrzymywał, iż statków niewidział. Zapewne statek „Emilie“ podpływał do pruskiego a nie do kurlandzkiego brzegu. Powietrze było zupełnie spokojne i żadnym sposobem burza nie mogła zmusić Łapińskiego do zaniechania wylądowania. Strata zaś 24 ludzi na wiosłowym statku daje się wytłumaczyć w ten sposób, iż szalupa ze szkuty „Emilie“ zapewne długo nie była na wodzie, a gdy do niej wsiadło 30 ludzi, zaczęła cieć. Powstańcy, jako ludzie nieoswojeni z morzem, stracili przytomność i uzbrojeni nie mogli przetrzymać się na wodzie, póki im nie dano pomocy. (Wiad. birż.)

Ujęty w gubernji Radomskiej, wraz z współnikami, przywódca bandy tak zwanych żandarmów wieszających, Kaziemierz Wiśniewski, przekonany o popełnionych zbrodniach: powieszeniu kilku włościan i jednej włościanki, podpaleniu chłupy tej ostatniej i dwóch jej stodoł, oraz grabieży poczty, wyrokiem doraźnego sądu wojennego skazanym został na śmierć przez powieszenie.

Wyrok ten dnia 4 (16) lipca r. b. o godzinie 3-iej po południu w Radomiu wykonany został.

Wspólnicy Wiśniewskiego również pod sąd wojenny są oddani. (Dzien. Pow.)

— **O zatrzymaniu na 50-wiorstowej od linii granicznej przestrzeni niepodlegających oścehowaniu towarów zagranicznych, jeśli one nie będą opatrzone dokumentami celnymi udowodniającymi o ich słusznym wwozie.** CESARZ JEGO MOŚĆ na najpoddanejszy referat ministra skarbu, 7-go czerwca roku bieżącego Najwyżej rozkazać raczył: aż do przywrócenia w Królestwie Polskiem porządku, dozwolnić zatrzymywanie na 50-wiorstowej od linii granicznej odległości, niepodlegających oścehowaniu towarów zagranicznych, jeśli te nie będą opatrzone dokumentami celnymi udowodniającymi o prawidłowym onych wwozie. (Pocz. półn.)

— **O plenipotentjach na wykupienie w wykupie w majątkach obywateli-офіцерѣвъ, zostających w służbie w działających wojskach.** W skutek otrzymanego starania się o tѣm jednego obywatela, ministerjum spraw wewnętrznych po zniesieniu się z ministerjum skarbu za wiadomości, iż nie znajduje się przeszkód dozwolania zawierać wykupowe umowy w majątkach obywateli-офіцерѣвъ zostających na służbie w działających wojskach za plenipotentjami poświadczonemi przez dowódcę półku, w którym mocodawca służy, i podpisaniemi przez dwóch офицерѣвъ tegoż półku: 27 czerwca 1863 roku w wydziale ziem. N. 9352, okóln. powstecz. N. 10. (Pocz. półn.)

— **O ustanowieniu przy zarządzie wileńskiego okręgu naukowego obowiązku czterech nadetatowych młodszych nauczycieli gimnazjalnych.** Rada państwa w departamencie ekonomji państwa, rozpatrzywszy przełożenie ministra oświecenia o назначeniu do zarządu wileńskiego okręgu naukowego czterech nad-

etatowych nauczycieli młodszych do gimnazjum, zdaniem postanowiła: obecnie przełożenie zatwierdzić i skutkiem tego:

1) Przy zarządzie wileńskiego wojennego okręgu ustanowić obowiązki czterech nadetatowych nauczycieli młodszych gimnazjalnych, a mianowicie: a) języka rosyjskiego i literatury; b) historii i geografji; c) matematyki i d) historii naturalnej, porównawczy nowo-mianowanych nauczycieli, co do praw służbowych i przywilejów oraz co do wydawanej im gaży z etatowymi młodszymi nauczycielami gimnazjów wileńskiego okręgu naukowego i 2) Wydatki na utrzymanie tych osób w roku bieżącym, zaliczyć na rachunek summ ekonomicznych wileńskiego okręgu naukowego, które obecnie będą oddane do podskarbstwa państwa, na mocy Najwyższego rozkazu 8-go lutego bieżącego roku. Stały zaś coroczny rozchód 2,200 rub. na utrzymanie czterech nadetatowych nauczycieli od 1864 roku zaliczyć do podskarbstwa państwa, z przyłączeniem onego do kosztorysu ministerjum oświecenia.

CESARZ JEGO MOŚĆ zdanie takowe rady państwa, 27-go maja roku bieżącego, Najwyżej zatwierdzić raczył i wykonać rozkazał. (Pocz. półn.)

— **O wstrzymaniu spraw o szlachectwie osób z byłej szlachty polskiej.** CESARZ JEGO MOŚĆ Najwyżej rozkazać raczył: ażeby do uspokojenia powstania polskiego i rozstrzygnięcia spraw względem odpowiedzialności powstańców, wstrzymać się w rozpoznaniu spraw o szlacheckiej godności osób z byłej polskiej szlachty, o czѣm teъ powszechnie ogłosić za pośrednictwem senatu rządzącego. — Uказъ сенату rządzącego wydany został o tѣm 4 lipca 1863 roku. (Inw. Ros.)

— **O rozwiązaniu osobom prywatnym swobodnie otwierać expeditowanie dyliżansów i transportów.** Do ministerjum spraw wewnętrznych często zanoszono starania od osób prywatnych względem rozwiązania im otwierać expeditowanie dyliżansów i transportów po drogach wybranych.

Obecnie po zniesieniu się z ministerjum skarbu i głównym zarządem pocztowym, ministerjum spraw wewnętrznych uznało możebnem dozwolić osobom prywatnym swobodnie otwierać podobne zakłady bez osobnego rozwiązania ministerjum, z tѣm tylko, aby osoby te przy zachowaniu 26 i 36 art. Najwyżej zatwierdzonej 1-go stycznia 1863 roku ustawy o poborach za prawo handlu i innych przemysłów obowiązane były: 1-o przewozić swe pojazdy po wybranych drogach własnymi, lub wolno-najemnymi końmi, a gdzie ustanowiono wolne poczty, tam wyłącznie końmi tych poczty; 2-o nienazywać stajami, stanowisk gdzie będą ustanowione przemiany koni, przeznaczonych do wożenia prywatnych powozów; 3-o nie przewozić listów, pieniędzy i poсылек, które powinny być przewożone pocztą, pod zagrożeniem sztrafu, ustanowionego 1.596 art. kod. kaz. i 4-o zobowiązywać dozorców swych powozów lub konduktorów używać rozki lub swistawki, a nie trąbki; aby głos ich znacznie się różnił od sygnałów konduktorskich pocztowych powozów, tam gdzie jest ustanowiony ruch tych ostatnich.

O powyższem uznano za obowiązek zawiadomić pp. naczelników gubernji dla odpowiednich rozporządzeń i ogłoszenia obywatelom miejscowym (27 czerwca 1863 r. w dep. gosp. N. 106). (Pocz. półn.)

— **Przyjmowanie depesz prywatnych korespondencji wewnętrznej otwarte zostało na stacjach następujących: St.-petersbursko-warszawskiej drogi żelaznej; w St. Petersburgu, Pskowie, Dyneburgu, Wilnie, Kownie, Grodnie i na przedmieściu Warszawy, Pradze.** (Inw. Ros.)

POWSTANIE POLSKIE WIDZIANE ZBLIZKA.

(Wyjętek z dziennika Daily News.)

Gdzie jest prawda w tak sprzecznych opowiadaniach, jakie telegramy, listy prywatne i dzienniki podają o położeniu powstania polskiego? Mówią codziennie o zwycięstwach odnoszonych przez powstańców, a wnet nazajutrz przychodzi wiadomość, że największą część tych zwycięstw są albo utarczki bez znaczenia, którym przypisywano wielki rozgłos, albo zamięty się na porażki. Nie w tych to nowinach bez rękojmi, które namiętność zwiększa lub wypacza, które nieznajomości dokładnego stanu wypadków przekształca według potrzeb sprawy, szukać należy owej prawdy, jakiej umysły rozważne i bezstronne potrzebują, dla utworzenia sobie sprawiedliwego pojęcia nie o zasobach i środkach powstania, ale o jego możliwym końcu.

Wielkie dzienniki angielskie mogą nam w tѣj mierze dostarczyć ważne wskazówki. Wiadomo, że wielkie dzienniki angielskie wysyłają umysłnych korespondentów na miejsce, ilekroć cokolwiek ważniejsze przesilenie zwraca uwagę ich czytelników. Ci korespondenci przysyłają swoją sławę do wiernego sprawozdania ze zdarzeń, na które patrzą i badają, choćby to, na co patrzą i badają, zbijało najlżejsze ich mniemania. Są to ludzie wybrani, doświadczeni, odważni, spełniający sumiennie przyjęte postanowienie. Takim był głośny korespondent dziennika Times, posłany do Indji podezas wojny; i takim drugi korespondent tegoż dziennika, który, jeniec Chińczyków, umarł w męczarniach okropnej niewoli; takim na koniec inny korespondent tegoż samego dziennika, który zdawał tak szczerą sprawę z obrótów wojsk Polnocy i Polnocy w Stanach Zjednoczonych.

Umieścimy w tymże rzędzie terazniejszego korespondenta dziennika Daily News, który od czterech miesięcy przysyłał nam dziennikowi listy najciekawsze o rozmaitych przejawach powstania polskiego, który śledził je, narażając się na niebezpieczeństwa, błąkając z drużynami powstańców, towarzysząc ich bitwom, nie odstępając ich w głębi lasów, przebiegając kraj razem z nimi, zbierając wiadomości, kontrolując jedne przez drugie, a mianowicie wypowiadając to, co sam widział. Gorący zwolennik Polski, jak i dziennik, do którego pisał, dziennik, który wziął w ręce sprawę narodowości polskiej w Anglii, jest przecież bezstronny w opowiadaniu wypadków, które się przed nim rozwijają. Pierwsze jego listy tchnęły zapałem, jakim z daleka ogarnięto go powstanie. Ale w obec rzeczywiście, sądząc lepiej ludzi i rze-

Но въ виду действительности, разсматривая глубже людей и события, онъ мало по малу началъ изменять свои взгляды, не на дѣло Польши, которому онъ остался вѣренъ, не смотря на столько разочарований, но на средства и орудія, употребляемыя на служебные этому дѣлу.

Послѣднія два письма, присланные корреспондентомъ Daily News, были помещены въ №. этой газеты отъ 16 июля; они написаны — первое въ Бродкахъ 6 июля, а второе въ Львовѣ 10 июля и пополняютъ извѣстия, происходившія послѣ разбитія 1-го июля Гродзкого при Радзивилловѣ на Волыни. Полагаемъ, что приведенныя нами выдержки изъ этихъ писемъ, имѣющихъ какъ для насъ, такъ и для всѣхъ, коимъ извѣстна добросовѣстность корреспондентовъ, важнѣйшихъ англійскихъ газетъ, всѣ признаки истинны, будутъ приняты. Не слѣдуетъ однако забывать, что Daily News и ея агенты преданы польскому дѣлу; сознания этого агента, дѣлаемая пожеланіе, еще болѣе увеличиваютъ довѣріе, которое мы должны питать къ нему.

„Броды, 6 июля.

„Быстрота, съ которою мѣняются одно за другимъ явленія, драмы, разыгрывающейся предъ моими глазами и воспламеняющая атмосфера, въ которой я живу, оставляютъ мнѣ очень мало времени для спокойныхъ разсужденій. Не подлежитъ сомнѣнію, что могущество Россіи въ Русинскихъ провинціяхъ значительно увеличилось, благодаря запоздному нападенію Высоцкаго. Увѣренность Поляковъ въ своихъ силахъ очень унасла послѣ четырехмѣсячныхъ приготовленій; и хотя коноводы движенія утверждаютъ, что это пораженіе не такъ значительно, я убежденъ, что народное дѣло потеряло страшный ударъ. Не могу въ эту минуту высказать моего мнѣнія о томъ, возстанетъ ли оно послѣ этой неудачи, или нѣтъ, но нисколько не сомнѣваюсь въ громадности пораженія. Вѣрно то, что въ настоящую минуту необходимъ былъ большой успѣхъ, а между тѣмъ понесена большая потеря.

„Не смотря на мое изумленіе по случаю несчастнаго нападенія на Радзивилловъ, 1 июля, я никакъ не ожидалъ получить на другой день утромъ странное извѣстіе, что Высоцкій со всѣмъ своимъ отрядомъ опять возвратился ночью въ Галицію. Потери этого отряда, состоявшаго сначала изъ 1000 вооруженныхъ людей, не превышала 70 убитыхъ и раненыхъ, и хотя нападеніе не удалось, Русскіе были слишкомъ изнурены для того, чтобы могли дѣйствовать противъ мятежниковъ и были рады, что ихъ оставили въ покоѣ. Между тѣмъ по крайней мѣрѣ 700 здоровыхъ и сильныхъ людей, большая часть которыхъ три мѣсяца предъ тѣмъ была надеждою успѣховъ въ предпринятой экспедиціи, въ безпорядкѣ поспѣшила въ Галицію, чтобы снова быть въ опасности, пробывъ менѣ 24 часовъ на непріятельской землѣ. Признаюсь, это меня до такой степени изводило, что я не могу писать объ этомъ спокойно. Если бы мнѣ пришлось принять дѣйствіе этого отряда за своего рода образчикъ того, что вообще происходитъ въ друшакъ мѣстахъ, то я былъ бы принужденъ значительно измѣнить мои взгляды на характеръ польскаго возстанія. Отрядъ въ 700 человекъ хорошо вооруженныхъ бѣжалъ за границу отъ непріятеля, не превышавшаго его собственныя силы. Должна ли быть ответственность на генерала, или генералъ не умѣлъ удержать людей на мѣстѣ — не знаю, но я охотѣе вѣрю, что послѣднее предположеніе самое вѣрное.

„Какъ-бы то ни было, отрядъ, состоявшій изъ 900 слишкомъ человекъ, храбравшій, что выгонѣтъ русскихъ изъ края, менѣ чѣмъ въ 24 часа послѣ перехода черезъ границу поспѣшно возвратился съ небольшимъ урономъ, едва 70 чел. Меня со всѣхъ сторонъ убѣждали, что компанія, долженствовавшая открыться на Волыни, продолжится по крайней мѣрѣ нѣсколько мѣсяцевъ, зная притомъ объ обширныхъ приготовленіяхъ, и вѣрилъ всему, что мнѣ говорили. Офицеры, бросившіе службу въ Россіи, Австріи, Англіи и Италіи; патриоты, оставившіе свои занятія въ разныхъ частяхъ свѣта, для того, чтобы сомкнуть подъ народное знамя, всѣ вышли и каждый отдалъно уверилъ меня самымъ положительнымъ образомъ, что не даромъ пришли изъ такой далей и что будутъ драться на жизни и смерти. Я убежденъ, что большая часть этихъ людей вѣрила собственнымъ словамъ, что нѣкоторые изъ нихъ и доказали своею смертію; но эти послѣдніе дни слишкомъ положительны доказали какую слабую помощь могутъ принести отчаянное мужество нѣсколькихъ десятковъ героев, когда большая часть вооруженной силы состоитъ изъ людей и юношей, собравшихся какъ понало и неприспособленныхъ предварительнымъ обученіемъ. Нѣкоторымъ лицамъ жалкой наружности и немогу не отдать справедливости въ томъ, что ихъ стойкость на полѣ сраженія была примѣра и что во многихъ случаяхъ и видѣлъ дамъ, слѣдующихъ за ними бѣгущаго страха.

„Въ западной Европѣ многие имѣютъ понятіе о польскомъ возстаніи только изъ рисунковъ иллюстрированныхъ журналовъ, представляющихъ атлетическихъ и дикихъ косинировъ или богатырскихъ ксендзовъ во главу отчаянно-мужественныхъ шаекъ. Но увы! Романическія идеи, возбуждаемыя этими рисунками разлетѣлись въ прахъ, въ первую минуту, когда взглянешь на оригинала. Первое испытываемое ощущеніе, это сожалѣніе, что человекъ не остался въ родной землѣ, гдѣ лучше было бы питаться обманчивыми призраками. Послѣ долгаго и изнурительнаго скитанчества чувствуешь будто земля улетѣла изъ подъ ногъ и напрасно ищешь кругомъ себя атлетическихъ косинировъ и ксендзовъ богатырей. Находясь въ положеніи человека, потерявшаго вѣру во все и среди ночи ищущаго какого нибудь предмета, за который можно было бы ухватиться.

„Послѣ этого перваго разочарованія начинаешь замѣчать, что польскій мятежъ, подобно всѣмъ человѣческимъ дѣламъ, составляетъ особенное смѣшеніе правды и лжи, добра и зла. Въ мятежнскихъ рядахъ съ самыми пламенными патриотами рядомъ видишь безстыдныхъ негодяевъ (ruffians). Многие изъ ксендзовъ, сопровождающихъ шайки повстанцевъ исполнены религіознаго чувства, иные же окрещаютъ свое священническое облаченіе; между косинирами есть нѣкоторые сильные и здоровые, другіе недоросли, едва въ силахъ тащить свое оружіе.

„Что касается управленія движеніемъ, то наблюдая безъ предубѣжденія весьма трудно будетъ составить себѣ о немъ понятіе. Сегодня говорятъ ему, что въ первый разъ во всей польской исторіи во всѣхъ партияхъ царствуетъ единство и величавая гармонія. На другой же день какой нибудь благородный Полякъ утверждаетъ, что будущность возстанія останется безнадежною до тѣхъ поръ, пока демократы будутъ имѣть преобладающее вліяніе на управленіе движеніемъ.

Предметъ заглавй англійскаго корреспондента — движеніе повстанцевъ на Волыни, отъ котораго зависило важнѣйшее послѣдствіе. Въ предшлущихъ письмахъ, оныхъ разсказывалъ о сраженіи подъ Радзивилловымъ, стоило напомнить, для повстанцевъ, онъ предвѣщалъ какъ мало сдѣлано изъ тѣхъ надеждъ на возстаніе на Волыни, гдѣ болѣе всего населеніе враждебно Полякамъ. (Ред. Газеты Indépendance).

а между тѣмъ тотъ или другой радикальный журналъ открыто утверждаетъ, что если Польша будетъ возстановлена, то она должна слѣдовать исключительно демократическимъ началамъ.

„Недавно демократическая партія въ Варшавѣ произвела нѣчто въ родѣ спокойнаго coup d'Etat. Возбуждено было подозрѣніе, что три члена народнаго правленія принадлежатъ къ демократической или реакціонной партіи, и они мирно отказались отъ доблестей, безъ всякихъ принужденій; три члена вышли добровольно. Съ тѣхъ времени политика правительства приняла рѣзкій колоритъ и послѣдній приказъ Полякамъ, находящимся въ Русской службѣ, оставить до 1 августа свои должности, подъ угрозою смерти, считается началомъ господства террора. Отъявленные демократы, не видя никакой заслуги въ томъ, что значительные земледѣльцы дали въ займы народному правительству огромныя суммы, которыми они сами заняли подъ залогъ своихъ имѣній, взводятъ на нихъ еще обвиненіе, что они до тѣхъ поръ были вдали отъ возстанія, пока успѣхи его казались имъ бравурными, и что помѣщики тогда только явились съ помощью, когда надежда на удачу придала возстанію новый характеръ, и то только съ условіемъ, чтобы все управленіе перешло въ ихъ руки.

Послѣ нѣкоторыхъ подробностей о небольшой горсти повстанцевъ, которые подъ начальствомъ Миневского должны были содѣйствовать атакѣ на Радзивилловъ, корреспондентъ Daily News, что выдѣлать въ Львовѣ. Изъ этого города онъ пишетъ другое письмо, изъ котораго помѣщаемъ здѣсь извлеченія. Замѣтки его должны заинтересовать нашихъ читателей, ищущихъ правды среди столь разнорѣчивыхъ новостей, приносимыхъ намъ телеграфами.

„Лембергъ, 10 июля.

„Нельзя и представить себѣ болѣе затрудненій, какія встрѣчаются, желая составить себѣ справедливое понятіе о существѣ и размѣрахъ польскаго мятежа.

„Положеніе корреспондента ищущаго истины, болѣе щекотливо, нежели положеніе Диогена, отыскивающаго чело вѣка. Воверьхъ, гдѣ именно избрать мѣсто наблюденій? Такое ли, которое бы лучше всего представляло возможность обнять цѣлое, или же связать себя съ участіемъ котораго либо предвѣдителя повстанцевъ, чтобы получить болѣе живое впечатлѣніе о положеніи дѣлъ. Одно и другое одинаково скучно. Если корреспондентъ будетъ оставаться въ Краковѣ, Львовѣ или Познани, какъ это обыкновенно дѣлаютъ всѣ корреспонденты французскія и нѣмецкія журналовъ, тогда онъ извѣститъ свои должные получить изъ частныхъ писемъ и разсказовъ, публикуемыхъ польскими газетами. Трехмѣсячный опытъ слишкомъ чувствительно убѣдилъ меня, какъ мало можно имѣть довѣрія въ подобнымъ источникамъ. Съ другой стороны, если корреспондентъ рѣшится сопутствовать какому либо отряду въ походѣ, легко можетъ случиться, что на другой же день отрядъ этотъ уже возвратится въ Галицію, а если несчастному корреспонденту удастся избѣжать сначала казацкой ники, а потомъ, за границей, австрійскихъ властей, то заброшенный куда нибудь въ глушь края, долженъ искать случая пробраться въ Краковъ, Львовъ или Познань, а когда придетъ туда — убѣдится, что газеты вовсе не до такой степени соблазняютъ о бѣдствіи, котораго онъ самъ былъ свидѣтелемъ и которое по его мнѣнію должно было привести въ отчаяніе. Потомъ, черезъ нѣсколько дней французскія и нѣмецкія газеты сообщатъ ему ложбонныя телеграммы польскихъ корреспондентовъ, которые и не думали отправляться на поле сраженія.

„Такъ напр., возвратившись изъ Бродъ, встрѣчаю въ газетѣ Opinion Nationale, 6 июля, слѣдующую телеграмму: „Повстанцы не перестаютъ бить Русскихъ. Миневскій одержалъ побѣду недалеко Дубу на Волыни; Высоцкій подвигается въ направленіи къ Кременцу; Ромборскъ, слѣдуя съ юга, 28 июня явился надъ берегами Прута, съ отрядами, организованнымъ за границей.“

„Что касается Миневского, не подлежитъ сомнѣнію, что онъ не переступилъ Русской границы; я видѣлъ собственными глазами, какъ почти половину его отряда, австрійскіе солдаты привели арестованному въ Броды; кромѣ того и узналъ о подробностяхъ происшедшаго отъ офицера и многихъ арестованныхъ, съ которыми разговаривалъ. Неудачному же нападенію Высоцкаго на Радзивилловъ я былъ очевидцемъ. Въ тотъ же вечеръ онъ возвратился въ Галицію. Наконецъ въ отношеніи Ромборна вчера я читалъ въ одной австрійской газетѣ письмо его изъ Vienne (въ департаментѣ Изери), гдѣ живетъ его семейство, что доказываетъ на какомъ разстояніи находится онъ отъ Прута. Я готовъ предположить, что Польскія газеты дѣйствуютъ добросовѣстно, нежели Opinion Nationale и не публикуютъ извѣстій совершенно ложныхъ; но въ такомъ случаѣ Opin. Nat. еще болѣе польская, нежели сами Поляки и не стѣсняется повторять все, что вздумается прислать корреспондентамъ этой газеты.

„Я столь глубоко убежденъ въ справедливости польскаго дѣла, что не могу понять, къ чему самые пламенные ея приверженцы находятъ нужнымъ распространять столько лжи. Боюсь, чтобы въ то время, когда научитъ доискиваться истины, не была она до такой степени перепутана съ ложью, что вслѣдствіе реакціи, обыкновеннаго результата подобныхъ обстоятельствъ, общественное мнѣніе неумолимо и въ собитіяхъ, кои дѣйствительно происходили. Къ сожалѣнію, Поляки должны бы наконецъ понять, что лучшее средство приобрести сочувствіе англійскаго народа — это говорить всегда сущую истину. Необитию ихъ, какъ народъ, въ ложномъ представленіи фактовъ, но нельзя не удивляться живости, если не сказать болѣе, которую запечатлѣли ихъ разгворы. Кажется, что несчастія, которыхъ они были жертвами, что продолжительныя ихъ страданія, до такой степени озолило ихъ души, что коль скоро говорятъ про Россію, Австрію и Пруссію, они не въ состояніи произнести справедливаго мнѣнія. У нихъ никогда не бываетъ желанія убѣдиться въ дѣйствительности обвиненій.

Путешественники, посѣтившіе Россію, Пруссію и Австрію утверждаютъ Поляковъ о благородствѣ населенія въ этихъ странахъ.

Поляки хотя сему не вѣрятъ, но черезъ это ложные факты не сдѣлаются истинными. Такимъ образомъ мы видимъ изъ писемъ корреспондента журнала Daily News, который, чтобы свято исполнить принятую на себя обязанность, перѣбѣжалъ край съ Польскими отрядами, подвергался опасности за любимое имъ дѣло, говорю мы видимъ, что онъ имѣлъ возможность убѣдиться въ систематическомъ распространяемыхъ ложныхъ извѣстіяхъ. Какъ бы то ни было, плохое это средство вести войну. Когда откроется истина, всякій убѣдится, что былъ обманутъ, и потому, какъ справедливо замѣчаетъ корреспондентъ, будетъ сомнѣваться во всемъ, даже и въ дѣйствительныхъ событіяхъ. Въ такомъ именно положеніи находится и Польское возстаніе. (Indep. Belge, 22 июля).

czy widziane z bliska, powoli poczęz zmieniać pojęcia swoje, nie o sprawie Polski, której pozostał wiernym, mimo tylu rozczarowań, ale o środkach i narzędziach używanych na służenie tej sprawie.

Два последние письма присланные корреспондентомъ do Daily News, были помещены въ номере 16 липа того же денника; писане са, первый въ Бродовъ 6 липа, други въ Львовѣ 10 липа; uzupełniają one sprawozdanie z wypadków zdarzonych po zniszczeniu Horodyskiego pod Radziwiłłowem na Wołyniu 1 lipca. Sądymy, że wyjątki, jakie powtórzymy z tych listów, mających tak dla nas, jak wszystkich, którzy znają sumienneo korrespondentów wielkich dzienników angielskich, wszystkie cechy prawdy, będą czytane. Nie należy przecież zapominać, że dziennik Daily News, tak jak i jego agent, są oddani sprawie polskiej; wyznania, które ten agent zniewolony jest czynić, powiększają jeszcze ufaosć, jaką mieć w nim należy.

„Броды 6 липа.

„Быстрота, съ jaką наступają по sobie одолony dramatu, toczącego się przed memi oczyma i podniecająca atmosfera w której żyję, bardzo mało zostawiają mi czasu na spokojne uwagi. Niemogę być przedmiotem wątpliwości, że potęga rosyjska w prowincjach rusińskich wzmoocniła się znacznio przez nieszczęśliwy wypadek najazdu Wysockiego. Odwołanie się Polaków do siły, nędznie upadło, po czteromiesięcznych przygotowaniach; a chociaż kierownicy ruchu udają, że ta porażka jest mniej ważną, przekonany jestem, że sprawa narodowa poniosła cios straszliwy. Niemogę w tej chwili wypowiedzieć mniemania mojego o tém czy podźwignię się, albo nie, z tego niepowodzenia, lecz niemam najmniejszej wątpliwości o rozległości klęski. To pewna, że w tej chwili potrzebowano wielkiego powodzenia, a tymczasem poniesiono wielką przegrą.

„Mimo zdziwienie, jakiego doznałem z powodu nieszczęśliwego wypadku natarcia na Radziwiłł 1 lipca, nie spodziewałem się zaiste otrzymać nazajutrz z rana dziwnie nowiny, że Wysocki z całym oddziałem wrócił znowu w noc do Galię. Strata tego oddziału, złożonego z początku z 1000 zbrojnych, nie przewyższyła 70 ludzi tak w zabitych jak ranionych, a chociaż napad chybił, Rossjanie byli zbyt znurzeni, by mogli działać przeciw powstańcom i cieszyli się, że dano im pokój. Tymczasem bezład i składka, 700 przynajmniej ludzi zdrowych i silnych, których największą część żyła od trzech miesięcy nadzieją przezwag, jakie rozwiną w przedsięwziętej wyprawie, pospieszyli szukać bezpieczeństwa, jakiego używali w Galię, po mniej niż 24 godzinnym pobycie na ziemi nieprzyjacielskiej. Wyznam, że tak mnie to wstrząsnęło, iż nieumiem pisać o tém spokojnie. Jeslibym postępowanie tego oddziału miał brać za pewien rodzaj próbki tego, co ogólnie dzieje się gdzieindziej, musiałbym znacznie zmienić moje poglądy na charakter powstania polskiego. Oddział z 700 ludzi dobrze uzbrojonych schronił się za granicę przed siłą nieprzewyższającą jego własną. Czy wina ma spadać na generała, czy generał nie mógł utrzymać ludzi swoich w kupie? nie wiem; ale bardzo przeżyłam się do myśli, że ostatni domysł jest prawdziwy.

„Cokolwiek bądź, mniej niż we 24 godzin po przejściu granicy, oddział liczący więcej niż 900 ludzi, który chwilił się, że wypędzi Rossjan z kraju, wrócił skwapliwie za granicę, z blagą stratą 70 powstańców. Zewsząd mnie zapewniano, że mająca otworzyć się wojna na Wołyniu, potrwą przynajmniej kilka miesięcy, świadomy zaś oszerechności przygotowań, wierzyłem wszystkiemu co mi mówiono. Oficerowie, którzy opuścili służbę w Rossji, w Austrii, w Anglii i we Włoszech, patrioci, którzy zaniechali swoich powołań w rozmaitych częściach świata dla skupienia się pod chorągwią narodową, wszyscy razem i każdy z osobna najmocniej mnie upewniali, że nie nadaremnie przyszli z tak daleka i że bie się będą na śmierć i życie. Jestem przekonany, że największa liczba tych ludzi wierzyła swym słowom, jakoż niektórzy z nich dowiedli tego swym zgonem; lecz te dni ostatnie aż nazbyt dowiodły jak słabą pomocą być może rozpaczne meztwo kilkudziesięciu bohaterów, kiedy największą część siły zbrojnej składa się z ludzi i młodzieńców dorywczo zebranych bez uprzedniego ćwiczenia. Winieam jednak oddać sprawiedliwość tym ludziom, wyglądającym nędznie z pozoru, że ich wytrwałność w polu była wzorową i że w wielu zdaniach widziałem niewiasty idące z nimi bez najmniejszej trwogi.

„Wielu w Europie zachodniej znają tylko powstanie polskie z rycin dzienników ilustrowanych, przedstawiających atletycznych i dzikich kosynierów, albo księży bohaterskich na czele drużyn rozpacznie meztwa. Ale niepiętni! romansowe pojęcia wywołane przez te obrazy rozwiewają się w powietrzu, w chwili ujrzenia pierwowzoru. Pierwszem doznaniem wrażeniem jest gorzyc, że człowiek niepozostaw w swym kraju i nie karcił się w nim raczej zwodznicą uludą. Po długiej i przykrej podróży, czujesz jak ziemia z pod nogi ci ucieka i naprosto szukasz około siebie atletycznych kosynierów i bohaterskich księży. Znajdujesz się w położeniu człowieka, który we wszystko stracił wiarę i który w nocy szuka jakiegokolwiek przedmiotu, którego mógł się uchwycić.

„Po tem pierwszym rozczarowaniu, poczynasz postrzegać, że powstanie polskie jest jak wszystkie rzeczy ludzkie, dzwigną mieszaniną prawdy i fałszu, dobrego i złego. W szeregu powstańców najgorętsi patrioci znajdują się obok najbezwstydniejszych bezczelników (ruffians). Pomiedzy księżmi towarzyszącymi oddziałom powstańców nie którzy pełni są religijnego zapału, inni zakalą swój skłn, pomiedzy kosynierami niektórzy silni i krzepcy, inni wzrostki zaledwie zdolni broń swoją dzwigać.

„Co do kierunku ruchu, postrzegac, który już zgory nieuprzedził się, dozna wielkiej trudności w utworzeniu sobie sądu. Dziś słyszy, że po raz pierwszy w dziejach Polski wszystkie stronnictwa są jednomyślnie i największa harmonia między niemi panuje. Jutro ten, lub ów dobrze urodzony Polak ręczy, że przyszłość powstania dopoty będzie beznadziejna, dopóki demokraci przeważny wpływ zachowują na kierunku ruchu; tymczasem ten lub ów radykalny dziennik otwarcie zapowiada, że jeżeli Polska ma

*) Korespondent angielski zajmuje się tylko ruchem powstańczym na Wołyniu, z którego spodziewano się ważnych następstw. W poprzednich listach opowiadał bitwę pod Radziwiłłowem, tak zgubną dla powstańców i dawał przewidywać mało nadziei dla powstania na Wołyniu, gdzie największą część ludności jest nieprzyjacią dla Polaków. (Red. Dzien. Indépendance).

być przywróconą, powinna wyłącznie opierać się na podstawie demokratycznej.

„Niedawno stronnictwo demokratyczne w Warszawie spełniło pewien rodzaj spokojnego zamachu stanu. Podejrzewano trzech członków rządu narodowego o należenie do stronnictwa arystokratycznego lub reakcyjnego; wystąpili więc spokojnie, niepotrzeba było żadnego rodzaju przymusu, trzech członków wyszli dobrowolnie. Od tej chwili polityka rządu przybrała barwę wybitniejszą, i ostatni rozkaz dany wszystkim Polakom w służbie rosyjskiej, aby ją opuścili pod karą śmierci do dnia 1 sierpnia, przeczytuje się za początek panowania zgrozy. Wygrywani demokraci niechętnie za żadną zasługę wielkim właścicielom ziemskim pożyczanie niezmiernych summ rządowi narodowemu, które zaciągali na swe dobra, lecz oskarżają ich, że dopóty trzymali się z daleka od powstania, dopóki jego następstwa zdawały się awanturczem, i mówią, że panowie wówczas dopiero wystąpili z pomocą, kiedy nadzieja powodzenia nadala ruchowi nowe znamie, wszakże pod warunkiem, że cały kierunek przejdzie w ich ręce.“

„Po kilku szczegółach o położeniu cząstki powstańców która miała pod dowództwem Miniewskiego przyczynić się do napadu na Radziwiłłow, korrespondent donosi dziennikowi Daily News, że wyjechał do Lwowa. Z tego miasta pisze drugi list, z którego podajemy wyjątki. Uwagi, które zawierają powinny zająć czytelników, szukających prawdy w posród tylu sprzecznych nowin, jakie telegraf przynosi.

„L w ó w, 10 lipca.

„Niepodobna już wyżej podnieść trudności, na jaką natrafiamy w utworzeniu sobie sprawiedliwego wyobrażenia o naturze i rozmiarach powstania polskiego. Położenie korrespondenta szukającego prawdy, jest nierównie drażliwsze od położenia Diogenesa szukającego człowieka. A napród na jakim miejscu stanąć powinien? Czy ma wybrać stanowisko, z któregoby najlepiej mógł objąć całość, czy ma przywiązać się do doli któregośkolwiek dowódców powstańców dla powzięcia żywszego wrażenia o stanie rzeczy. Oboje byłoby równie szkie. Jeżeli korrespondent nieruszy się z Krakowa, Lwowa, lub Poznania, jak to zwykle czynią wszyscy korrespondenci dzienników francuskich i niemieckich, wiadomości swoje czerpać musi z listów prywatnych i opowiadań ogłaszanych przez dzienniki polskie. Trzymiesięczne doświadczenie zbyt dotkliwie przekonało mnie, jak małą ufnosć mieć można w tego rodzaju źródłach. Jeżeli z drugiej strony, korrespondent postanowi towarzyszyć jakiemu oddziałowi w wyprawie, być może, że na drugą dobę znajdzie ten oddział już z powrotem w Galię, a kiedy biedny korrespondent uniknie piki kozackiej z jednej, a władz austriackich z drugiej strony granicy, będzie musiał, rzucony w jakim dalekim zakątku prowincji, szukać sposobów wrócenia do Krakowa, Lwowa, lub Poznania, dokąd przybywszy postrzeże, że dzienniki nie są bynajmniej tak stroskane, jak oczekiwać tego miał prawo, z klęski której sam był świadkiem. W kilka dni później czasopisma francuskie i niemieckie przyniosą mu zwycięzkie telegramy ich korrespondentów polskich, którzy wcale nie myśleli jechać na pole bitwy.

„Naprzykład, po moim powrocie z Brodu, znajduję w dzienniku Niemanie narodowe 6 lipca następują telegramm: „Powstańcy nieprzestają bić Rossjan. Miniewski odniósł zwycięstwo blisko Dubna na Wołyniu; Wysocki posuwa się w kierunku Krzemienia; Rochebrune idąc z południa ukazał się dnia 28 czerwca nad brzegami Pруtu, z oddziałem organizowanym za granicą.“

„Co do Miniewskiego, rzecz niezawodna, że nie przekroczył granicy rosyjskiej, bo widziałem na własne oczy, że połowę blisko jego oddziału żołnierze austriaccy przyprowadzili jak więźniów do Brodu i dowiedziałem się od oficera i wielu więźniów, z którymi rozmawiałem, jak wszystko poszło. Co się tyczy Wysockiego, byłem obecnym jego daremnemu napadowi na Radziwiłłow, za którym nastąpił odwrót tego samego dnia wieczorem do Galię. Co do Rochebrune, list jego, który wczoraj czytałem w jednym dzienniku austriackim, pisany jest z Vienne (w departamencie Izere) miejsca zamieszkania jego rodziny, co dowodzi, że znajduje się on w pewnej odległości od Pруtu. Chcę przypuszczać, że dzienniki polskie nieposuwają się tak daleko jak Niemanie narodowe i nieogłaszają wiadomości zupełnie fałszywych, ale w takim razie Niemanie narodowe jest jeszcze więcej polskiem niż sami Polacy i niewaha się powtarzać wszystkiego co jej korrespondentem podoba się mu nadsyłać.

„Jestem tak głęboko przekonany o sprawiedliwości i dodroci sprawy polskiej, że pojąć niemogę, dla czego jej najgorętsi zwolennicy poczynają za potrzebne rozsiewać o niej tyle kłamstw. Łękam się, aby wówczas kiedy znacznie się dochodzenie prawdy, nieznalazła się ona zmoczną tyłu fałszami, żeby skutkiem reakcji, która ztąd wypływa, powszechność nieskończyła na powątpiewaniu o zdaniach najpewniejszych. Na nieszczęście Polacy powinni jeszcze nauczyć się, że najpewniejszym środkiem pozyskania społecznia narodu angielskiego jest mówić zawsze czystą prawdę. Nieoskarżam ich jako naród, o fałszowanie zdarzeń, ale niepodobna niebyć uderzonym niedokładnością, by nie więcej niepowiedzieć, cechnąją ich rozmoży. Zda się, że nieszczęścia, których byli ofiarami, że długie cierpienia, tak rozjątrzyły ich dusze, że skoro mówią o Rossji, Austrii i Prusach, niepodobna im wynurzyć sprawiedliwego sądu. Niemają nigdy chęci sprawdzania oskarżeń.

„Podróżni, którzy byli w Rossji, w Prusach i w Austrii utrzymują przed Polakami, że ludności tych krajów są poeciwi.

Polacy chociaż temu nie wierzą, ale to niezamieni na prawdziwe, zdarzeń, będących fałszywymi. Owoż wypływa z listów korrespondenta dziennika Daily News, który dla sumiennego wywiązania się z przyjętej powinności przebiegał kraj z oddziałami polskimi, narażał się osobiste na sprawę, którą kocha, wpływa, mówimy, że systematycznie rozkrzewiano wiadomości, których fałsz miał zręcznie sprawdzić na miejscu. Cokolwiek bądź, jest to zły sposób toczenia wojny. Po odkryciu prawdy każdy pozna, że był oszukany, a więc, jak to korrespondent zauważał, kończy na zwątpieniu o wszystkim, a nawet o samęj prawdzie. Tak właśnie dzieje się i z powstaniem polskiem.

(Dziennik Indépendance belge, N. 22 lipca).

Część Nieurzędowa

Wilno, 17 lipca.

POGLĄD OGÓLNY.

Dzienniki francuskie pełne są szczegółów o zajęciu stolicy republiki meksykańskiej d. 10 czerwca. Marszałek Forey wszedł do niej na czele wojska, wśród zapału i radości mieszkańców.

Głównodowodzący, otoczony świetnym orszakiem, udał się do wspaniałej katedry, którą napęlił tłumy. Duchowieństwo odpiewało pieśń dziękczynną: Cielie Boże chwali my; po wyjściu z kościoła wojsko w porządku przeciągnęło przed marszałkiem Forey, wśród okrzyków.

Po przybyciu do pałacu rządowego, władze municypalne witały wodza naczelnego mowami, w których wynurzyły pragnienie porządku i sprawiedliwości. Marszałek Forey przyrzekł im to wszystko w imieniu cesarza.

Meksykanie zdają się szczerze oddawać dolę swoją w ręce Francji; przynajmniej wnoszą do niej z mową, jaką marszałek Forey powitał w Puebli. Władze tego miasta, stanowiąc przed marszałkiem Forey, przemówiły przez usta przewodnika swojego, najstarszego znaczeniem i wiekiem, w następnych słowach:

„Miasto Puebla przedstawiane przez swoje władze, najserdeczniej wita was, jenerale.

„Opatrzność Boska rzuciła wzrok miłosierdzia na obraz smutku i nędzy, jaki przedstawia republika meksykańska i ulitowawszy się jej niedoli, postanowiła wyrwać ją z otchłani, w którą wtrąconą została przez zapamiętałość stronnictwa; chciała jej odrodzenia, zwrócić na drogę postępu i wprowadzenia na szczyt promienny, zapisany dla niej w księdze przeznaczenia.

„Człowiek cesarz Francuzów wybrał was, jenerale, pomiędzy znakomitościami wojennymi; myśl jego szczytna i sprawiedliwa zwróciła się na wasze wysokie zdolności, na wasze męstwo, na waszą wojenną biegłość, której tyle złożyliście dowodów, w ciągu sławnego swojego życia.

„Miasto Puebla przez usta swoich przedstawicieli wynurza wam swą wdzięczność za utworzenie jej rządu. Ocenia, według całej ich doniosłości, dobroczynne wasze rozporządzenia. Błaga, abyście nie ustalali w sławnym przedsięwzięciu i dodali nowy list do swojego laurów wieńca.

Z wielką radością mieszkańcy Puebli przyjęli wieść o przybyciu z Mexico konsulów hiszpańskiego, pruskiego i Stanów Zjednoczonych, którzy w imieniu stolicy prosili o osadzenie jej wojskiem. Wieczorożem miasto było oświecone i bezustannie rozlegały się okrzyki: „niech żyje Francja, niech żyje cesarz, niech żyje cesarzowi!”

9-go czerwca na biwakach w Penon, marszałek Forey przyjmował liczne deputacje.

Uroczystość 10-go czerwca trwała cały dzień. Po tym pierwszym wybuchu ra-

dości, obywateli zajęli się natychmiast uchwalać pryncypialem i w na rzecz wdania się Francji i związku francuzko-meksykańskiego. Francja nie omieszcza korzystać z usposobienia tego ludu tak wrażliwego. Jedno miasto po drugim przysyła uchwały połączenia się z Francuzami a w nich wyrażono zamiar zaprowadzenia władzy na zasadach porządku i sprawiedliwości, pod której dobroczynnym cieniem kwitną w pokoju wszystkie szlachetne uczucia.

Huk dział zapowiedział przybycie marszałka Forey. Przednią straż składała dywizja Marqueza, prowadził ją ten znakomity wódz meksykański, w towarzystwie generałów Zires i Andrade. Wojsko francuskie stojące już przed katedrą oddało mu część wojskową, otrzymał tenże zaszczyt i półkownik meksykański Ortiz de la Pena, ozdobiony krzyżem legii honorowej, za świetną przewagę pod Atlisco.

Marszałek Forey, którego młodzieńcza żywiołowość zwracała powszechną uwagę, jechał konno, mając po prawem rękę generała Almonte, a po lewem pana de Saligny, pełnomocnego ministra francuskiego.

Zsiadli oni z koni; wprowadzeni przez duchowieństwo do wspaniałej przybranego kościoła, zajęli przeznaczone dla siebie miejsca następnie dał się słyszeć męzski rozkaz dowódców, uderzyły bębny, zagrzmiały trąby, żołnierze przykleśszy na jedno kolano oddali część wojskową Bogu zastępów. Wojsko opuściło kościół, kapituła przeprowadziła marszałka Forey do podwoi katedralnych.

Wszystko zdaje się zapowiadać ostateczne uspokojenie kraju; dziennik, wychodzący w stolicy pod nazwą La Societad, kończy opis wejścia wojska francuskiego do Mexico wynurzeniem wdzięczności dla Francji.

Dalsze wiadomości z Francji podamy we właściwym miejscu, tu doniesiemy tylko że cesarz zezwolił d. 20 lipca, przez telegraf, do Vichy, pana Drouyn de Lhuys i że cesarzowa we czwartek d. 23 wieczorem przybyła do tychże kapieli.

W Belgii dziennik urzędowy ogłosił d. 21 lipca traktat zawarty d. 16 tego miesiąca w Brukseli, między 17 państwami europejskimi i amerykańskimi a Belgią, o wykup opłat spławnych na Skaldzie.

Podpisanie tego traktatu zbliżyło się z radością wiadomością o zupełnym powrocie do zdrowia króla Leopolda. Belgia rozradowała się podwójnie. Powitała umowę między narodową otwierającą dla jej handlu nową szczęśliwą przyszłość przez większe jeszcze niż dotąd ułatwienie już i tak rozległych jej stosunków z całą kulą ziemską, ale nierównie wyżej uszczęśliwiła ją pewnością o wyzdrowieniu króla, którego otacza uszanowaniem i prawdziwie synowską miłością. Dnia 21 lipca odbyła się 32 rocznica wstąpienia Leopolda I na tron belgijski; dało to powód do wynurzenia narodowi tych uczuć, ja-

kiemi technicznie dla sędziwego swojego króla dobroczyńcy.

WADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Włochy.

— Nadeszły z Palermo z d. 6 lipca następujące wiadomości:

Zapewniają, że w obwodzie agrigentym bezpieczeństwo pospolite jest niemal przywrócone; lecz inaczej mają się rzeczy w obwodzie palermitańskim. Niedawno wieczorem, o zmroku, baron Turrizi Colonna, członek izby poselskiej, najzupełniej napałniony został prawie pod samym miastem. Pojazd jego przesyłany był kilkoma kulami, życie winien tylko bystrości swych koni. Zandarmerja przybiegła na miejsce zbrodni, ale napróżno szukała śladów zbrojnych. W Sycylii największe nawet zbrodnie rzadko odkrywają się dają, niezmiernie bowiem trudno o donosicieli; stąd sądy narazone bywają na niesłychane trudności i według wyznania jednego z wysokich urzędników w samej Sycylii zalega 12000 spraw kryminalnych, nierozstrzygniętych.

Prefekt obwodu Trapani zażądał od generała Calderina przysłać posiłków na wyspę Pantellaria, na którą wpadli zbójcy z Malty i popełnili mnóstwo zbrodni. Wyprawiono wnet 2 drużyny żołnierzy.

Malta od niejakiego czasu stała się przytułkiem dla rewolucjonistów i zbrojnych włoskich a dziennikarstwo angielskie, zawsze tak pochopne do oskarżania Francji z powodu Rzymu i zbrojstwa neapolitańskiego, zbyt zapomina, że niejako podziemne knowanie na miejscu na tej wyspie pod cieniem chorągwi angielskiej.

Świeżo zagłosowane przez parlament prawo o służbie urzędników cywilnych, o prawach rozporządzalności, usuwania z posad i t. d. sprawiło w Palermo wielki niepokój, zwłaszcza między urzędnikami bez obowiązków, którzy jednak dotąd pobierali płacę. Liczba ich jest ogromna; rząd musiał w widokach oszczędności zwinąć mnóstwo posad, ale ludzie, którzy przez to zostali bez sposobu do życia, całe swe nieszczęście przypisują nowemu rządowi. Ustawy stepowe i wpisowe są tu równie niezrozumiałe jak w Neapolu i t. d. Minghetti miał słusze mówiąc, że należało by powtórzyć katedrę dla wytłumaczenia sprawiedliwości i potrzeby tych podatków.

Dziennik Opinione donosi d. 12 lipca, że w porcie genueńskim, na statku pocztowym francuskim zwanym Aunis, władze włoskie uwięziły 5 zbójców Cipriana della Galla, Grossa della Galla, Domenico Papa, Giovanni d'Avanzo i Angelo Sarno. Ci zbrodniarze mieli marszrutę do Marsylii wydane przez policję rzymską i paszporty osobiste, podpisane przez kardynała Antonello, d. 6 lipca.

Uwięzieniu odbyło się w następnych okolicznościach. Statek pocztowy Aunis odbywał ciągle podróż między Marsylią i Civitavecchia. Kiedy w tym porcie zabierał na swój pokład wyższych wymienionych zbrodniarzy, wiadomość telegraficzna o tym została wyprawiona w nocy z dnia 9 na 10 lipca do władz włoskich.

Wnet przedsięwzięto w Genui wszystkie środki do uwięzienia wyższych wymienionych osób. Jakoż zaledwie statek pocztowy Aunis wszedł do portu, wnet fregata wojenna włoska zamknęła mu odwrót, stojąc w poprzek; jednocześnie prefekt genueński margrabia Gualterio przybył na łódź, mając z sobą kilka mniejszych statków z urzędnikami i żołnierzami i wszedł na pokład, żądając u kapitana, aby mu tych ludzi wydał jako pospolitych zbrodniarzy. Niemogli bowiem oni w żaden sposób odwoływać się do rekojmii, zapewnionych przez konwencję między-narodową, dla osób pomawianych tylko o wykroczenia polityczne. Kapitan odmówił wydania, dopóki nieotrzyma rozkazu konsula francuskiego w Genui, pana Huet.

Margrabia Gualterio działał w skutek rozkazów wyższych, bo natychmiast po otrzymaniu depeszy telegrafował do ministra spraw wewnętrznych. P. Peruzzi odebrał tę depeszę w chwili wyjazdu do Pizy, dokąd powoływało go nieszczęście rodzinne; odesłał więc depeszę do pana Spaventa, który zalecił prefektowi postąpić według prawa międzynarodowego. Lecz p. Gualterio nie czekał na odpowiedź i udał się do konsula, który dał rozkaz kapitanowi nie sprzeciwiać się uwięzieniu. Wówczas Cipriano la Galla i brat jego, widząc co się dzieje, rzucili się w morze, w nadziei, że wpław uciekną. Lecz majtkowie genueńscy nie dali im na to czasu. Wyciągnięto z wody tych dwóch zbójców. Przy ich przetrząsaniu znaleziono paszporty papieskie do Barcelony i listy polecające ich konsulowi rzymskiemu w Marsylii. Z innych pism wnosić można, że udawali się oni do Hiszpanii, dla zebrania nowej bandy zbójczej.

Radość we Włoszech ze schwytania tych niegodziwców jest wielką; potrzeba być na miejscu, aby zrozumieć smutny rozgłos, jaki otacza imię Cipriana la Galla. Dziennik Italia skreślił główne szczegóły jego zbrodniczego zawodu. Skazany w r. 1858-m na 20 lat na galery, wyniknął się z więzienia i odtąd dzień nie minął bez nowego zbrojstwa, podpalania, kradzieży i t. d. Akta sądowe obejmują 150 zbrodni, o które jest oskarżony. Lecz we Francji wiadomość o dokonaniu uwięzienia na pokładzie statku francuskiego przez władze włoskie poczytano za nieprawne. Prawodawstwo morskie jest w tej mierze jeszcze wątpliwe, jak o tem Europa dowiedziała się z powodu uwięzienia dokonanego na okręcie angielskim Trent.

Hr. de Sartiges, w imieniu rządu swojego nagałnił postępowanie konsula francuskiego w Genui pana Huet, za zbyt wielką powolność; ze swojej strony rząd włoski zganił postępowanie prefekta genueńskiego, który zapewne stracił posadę. Gdyby chodziło o innych ludzi, Francja wymagałaby może oddania ich sobie, ale uwięzieniu zbrojnych okryli się za nado jawnymi zbrodniami, a prócz tego główny między nimi jest zbiegiem z galer Franciszka II, za występki nie mające nic wspólnego z polityką.

P. Minghetti udał się do Valdiery, gdzie król bawi, gdzie też znajduje się hr. de Sar-

tiges dla naradzenia się w tym przedmiocie. Rząd włoski nie odmówił żadnego zadośćuczynienia, jakiego godność flagi francuskiej wymagać może, byleby uwięzieniu zbrodniarce stawieni byli przed sądem włoskim. Wprawdzie dziennik Constitutionnel bardzo ostro powstaje na władze włoskie, ale zważywszy o jakich ludzi chodzi, rząd francuski ubliżył by własnej godności i oburzył by przeciw sobie mniemanie powszechne na półwyspie, gdyby nastawał na wydanie sobie tych zbrodniarzy.

Listy bardzo poufne z Rzymu, dają dokładny obraz obecnego stanu rzeczy w włoskim mieście. Chociaż żądane przez księża de la Tour d'Auvergne czasowe uwolnienie spowodowane jest przez potrzebę spoczynku i użycia kapieli, ambasador francuski rad jest, że choć na czas opuszcza swoje stanowisko.

Wkorzenione nalogi wykretów dyplomatycznych dworu rzymskiego, więcej niż kiedykolwiek są dziś w użyciu. Przekonano się już stokrrotnie o dwuznaczności dyplomatycznej, zwłaszcza w powierzonej ambasadorowi francuskiemu pracy nad pojednaniem papieża z Włochami. Dwór rzymski nie odstępował ani na włos od systemu odkładów i oskarżeń, które doprowadzają do ostatecznej niecierpliwości ambasadora. Zdaje się przeto, że księża de la Tour d'Auvergne stanowczo oświadczy panu Drouyn de Lhuys, że na dotychczasowej drodze i w zwykłym porządku rokowań Francja nie nie dokaze.

Kraj jest wprawdzie spokojniejszy, pod względem pragnień narodowych, lecz to ludźmi nie powinno, bo spokojność Włochów jest częstą zwiastunką bliźkiego wybuchu. Zaczyna tu brać górę przekonanie, że rząd włoski gotów jest przystąpić za osnowę rozwiązania sprawy rzymskiej list cesarza Francuzów z miesiąca maja 1861. Poddani więc papiescy też samo uczynią, a kiedy w tym duchu ludność zostanie już usposobiona, wtenczas dziennikarstwo włoskie oświadczy: Przyjmujemy radę Francji.

Postępowanie to byłoby bardzo żęzne; bo jeżeli cesarz cofnie się, sam zachwieje wpływ swój na Włochy, jeżeli przeciwnie obstawać będzie przy osnowie swego listu; a rząd papieski przystąpić do niej nie zechce, co nieochojnie nastąpi, bo mniej niż kiedykolwiek myśli teraz o ustępstwach, wówczas zacznie się początek końca i pierwszy lepszy pozór za targi będzie hasłem do wejścia wojska włoskiego i osadzenia małych miast państwa kościelnego, wyjąwszy Rzym, gdzie zawsze, ale nie tak liczna, załoga francuska zostanie na prawym brzegu Tybru i w twierdzy S. Aniola, czuwającej nad bezpieczeństwem Watykanu.

Taki jest stan polityczny państwa kościelnego, stosunki dyplomatyczne są nadzwyczaj wyjątkowe, wszystkie złudzenia upadły; nadzieja jakiegokolwiek reform, mogąca podać Francji uczciwy pozór zostawienia państwa kościelnego własnym siłom, znikła. Dwór rzymski rozwija całą żężność, aby zwałić na Francję niesławę za to, co stać się może. Jest to zasadka, w którą wciągnął cesarza interwencja. Rzym jasno to widzi i z równą żężnością

CO INNEGO.

z dzieł FRYDERYKA BASTIAT

— Co jest ograniczenie zamiany w handlu?

— Zakaz cząstkowy.

— A co jest zakaz?

— Najzupełniejsze ograniczenie.

— Więc wszystko, co się da powiedzieć o pierwszym, jest prawdą i względem drugiego?

— Bez wątpienia, tylko z różnicą stopnia. Stosunek tu taki, jaki między kółkami, a całym obwodem: kółko nie może być prostym, kiedy kółko jest zgięte.

— Jakie jest wspólne nazwisko zakazu i ograniczenia w handlu?

— Protekcja.

— Jaki jest cel ostateczny tej protekcji?

— Żądać od ludzi większej pracy dla osiągnięcia tego samego wypadku.

— Dla czego ludzie tak się mocno przywiązują do systemu protekcyjnego?

— Ponieważ można dozwolonej zamiany dozwala otrzymać tenże skutek z mniejszą pracą, więc się lekają mniemanego zmniejszenia pracy.

— Dla czego powiadasz: mniemano?

— Dla tego, że praca oszczędzona może być użyta na co innego.

— Na cóż to co innego?

— Tego ściśle oznaczyć niemożna, a wreszcie i niema potrzeby.

— Czemuż to tak?

— Dla tego, że gdyby ogół wygód dzisiejszych Francji dał się otrzymać w zupełności obok zmniejszenia obecnej pracy o część dziesiątą, nikt przepowiedzieć niepotrafił, jakie nowe wygody zechciałoby za tę pozostałość pracy sobie pozyskać. Jedenby zapragnął strojnieszę przywdziać suknie, drugi smakowitsze mięso potrawy, trzeci więcej się czegoś nauczyć, a inny więcej się ubawić.

— Proszę mi wytłumaczyć mechanizm i działanie protekcji handlu.

— To przytłudno. Ażeby zrozumieć rzecz w węzle pogmatwanym, należałoby pierwsi poznać ją w najprostszym postaci.

— Proszę wybrać najprostszy przykład, jaki wola.

— Czy pamiętasz, jakim sposobem Robinson dopiął swego, że zrobił deskę, niemając piły?

— Pamiętam. Ściął drzewo, a potem ociosując kłódę ze stron obu siekierą, dorobił się wreszcie dyla.

— I to dużo kosztowało mu pracy?

— Mozolił się dwa okrągłe tygodnie.

— Z czegoż żył przez cały ten czas?

— Miał zapasy.

— A co się stało z jego siekierą?

— Jak najzupełniej stępsiała.

— Bardzo dobrze. Ale niewiesz zapewne następnej okoliczności. Kiedy raz pierwszy miał spuścić siekierę, Robinson postrzegł deskę, fał na brzeg wyrzuczoną.

— Wyśmienite zdarzenie! Skoczył więc, by ją zabrać?

— W istocie, to było pierwszą jego myślą; ale się zatrzymał i począł tak rozmyślać:

„Jeżeli pojdę po tę deskę, to się okaże, iż ona będzie mi kosztować tylko tyle pracy i czasu, ile potrzeba na spuszczenie się po urwisku, wydotanie się nazad i przeniesienie ciężaru na miejsce. Przeciwnie, jeżeli wyciosam sobie deskę siekierą, to najprzód, będę miał pracy na całe dwa tygodnie; powtóre, zepsuję siekierę, co mi nastręczy, sposobność jej naprawienia; na koniec spożyję swoje zapasy, co mi otworzy nowe źródło pracy,

gdyż potrzeba będzie starać się o nowe zasoby. Ale praca jest bogactwem. Rzecz tedy jasna jak słońce, że byłbym siebie zrujnował, gdybym poszedł zabierać tę deskę z morza wyrzuczoną. Interesa moje wymagają protekcji dla mojej własnej pracy,—i zdaje mi się, że właśnie nastręcza się sposobność utworzenia sobie pracy dodatkowej: pojdę i napowrót zepchnę tę deskę do morza!”

— Ależ to wierutna niedorzeczność!

— Dajmy na to. Ale najzupełniej tak samo rezonuje naród, protegujący siebie za pomocą zakazu. Ażeby zadać sobie jak najwięcej znoju, odpycha deskę, którą mu ofiarują za cenę małego trudu. Niema żadnej takiej pracy, w którejby nieupatrywał dla siebie pożytku; widzi go nawet w krzątaniu celnika. Wyobrazić sobie tego pożytku jest praca wyłożona przez Robinsona dla zepchnięcia do morza podarku, który złożyć mu chciało. Przypatrzmy się narodowi jako istocie zbiorowej, a nieznajdziemy ani na włos różnicy pomiędzy sądami jego i Robinsona.

— Ale czyż Robinson niewiedział tego, że czas oszczędzony na co innego użytym być może?

— Na jakie co innego?

— Komu dokuczają potrzeby, a czasu zbywa, ten zawsze znajdzie co marobaczyć. Niewiedzę potrzeby sięle oznaczać rodzaju pracy, której mógłby się oddać.

— Ja tymczasem doskonale widzę tę pracę, od której mógł się wyzwolić.

— A ja powiadam, że Robinson, w skutek niepojętego zaślepienia, pomieszał pracę z jej wpływem, cel ze środkami, i dowiódł tego...

— Proszę się niefatygować. Rzecz jasna, iż w tym razie widzimy systemat ograniczenia lub zakazu w jak najprostszej postaci. Jeżeli w takim kształcie wydaje nam się niedorzecznym, to dla tego, iż tu charakter producenta i konsumenta zbiega się w jednej osobie.

— Proszę więc dać mi przykład zawiąknęty od tego.

— Najchętniej.—Po niejakiem czasie

Robinson napotkał Piąteczkę; złączyli się z sobą i poczęli pracować wspólnie. Z rana polowali po sześć godzin, i przynosili cztery kosze zwierzyzny. Po obiedzie pracowali po sześć godzin w ogrodzie, i otrzymywali cztery kosze jarzyn.

Jednego pięknego poranka do „wyspy rozpaczy” przybiła piroga.

Wysiadł z niej piękny cudzoziemiec, i zaproszony został do stołu dwóch nasyżonych znajomych odludków.

Zakosztowawszy jarzyn, cudzoziemiec poczęł je wychwalać, a przed odejściem zwrócił się do gospodarzy z taką mową: „Szlachetni wyspiarze! ja mieszkam w kraju daleko obfitszym w zwierzyznę niż tutejszy, ale ogrodnictwo tam całkiem jest nieznane. Mogłbym bardzo łatwo co wieczór dostarczać wam po cztery kosze zwierzyzny, bylebyście się tylko zgodzili dawać mi za to po dwa kosze jarzyn.”

Robinson i Piąteczek usunęli się na stronę dla odbycia narady,—a spór, jaki zaszedł pomiędzy nimi, był tak zajmującym, że przytoczę go tutaj dosłownie:

Pi a t a c z e k. Co sądzisz o tem, przyjacielu?

Robinson. Jeżeli się na to zgodzimy, będziemy zrujnowani.

P. Doprawdy? Zastanówmy się tylko.

R. Rzecz jak na dłoni. Skoro damy się pobić współzawodnictwu, myśliwstwo będzie już dla nas przemysłem straconym.

P. Mniejsza o to, bylebyśmy mieli zwierzyznę.

R. Teorja! Ależ zwierzyzna wtedy już niebędzie owocem naszej pracy.

P. Tak, tak, do licha! ponieważ za nią potrzeba będzie dawać jarzyn!

R. Cóż my na tem wygramy?

P. Cztery kosze zwierzyzny kosztują nas sześć godzin trudu. Cudzoziemiec daje nam tę ilość za dwa kosze jarzyn, które nas kosztują tylko trzy godziny pracy. Tak więc pozostaną do naszego rozporządzenia trzy godziny wolne od zajęć.

R. Powiedz raczej, że będą stracone dla naszej działalności. W tem właśnie leży nasza szkoda. Praca jest bo-

gactwem, i jeżeli tracimy czwartą część naszego czasu, zostaniemy o czwartą część ubożsi.

P. Mylisz się mocno mój przyjacielu. Toć będziemy mieli tę samą ilość zwierzyzny, tę samą jarzynę, a w dodatku trzy godziny wolnego czasu; jeżeli to nie postęp, to już chyba go całkiem niema na świecie.

R. Ogólniki! czemuż zapełnimy te trzy godziny?

P. Będziemy robić co innego.

R. Al! mam cię przecie. Nie powiedz mi, że nie możesz wyraźnie. Co innego! łatwo to powiedzieć, co innego!

P. Zajmiemy się rybołówstwem, przystajaniem naszej chałupy, czytaniem Biblii...

R. Utopja! Czyż w samej rzeczy będziemy koniecznie to robić?

P. Ha! jeżeli potrzeby dolegać niebędą, to używać będziemy wypoczynku. Czyż wypoczynek nie nieznaczy?

R. Ale wypoczynek, to znaczy umierać z głodu.

P. Popstrzyło ci się w głowie, przyjacielu. Ja powiadam o wypoczynku, który na jotę nieuszczerpli ani naszej zwierzyzny, ani jarzyn. Zapominasz, jak widzę, że gdy prowadzić będziemy handel z cudzoziemcem, to za dziewięć godzin pracy tyle będziemy mieli zasobów, ile w tej chwili za dwanaście.

R. Jak zaraz widzę, że nie w Europie otrzymałeś wychowanie! Ani wątpię, że nieczytałeś „Przeglądu przemysłowego.” Tam ot co znalazłbyś czarno na białem: „Wszelkie oszczędzenie czasu jest oczywistą stratą. Rzecz zależy nie na pożywieniu, lecz na pracy. Wszystko, co spożywamy, jeżeli tylko nie jest bezpośrednim owocem naszej pracy, wykresła się z rachunku. Jeżeli chcesz się dowiedzieć, czyś bogaty? miej oko zwrócone nie na osiągnięte dogodności, ale na pracę.” Otoż czego mógłbyś się nauczyć z „Przeglądu przemysłowego.”—Co do mnie, wcale nie jestem teoretykiem, widzę tylko upadek naszego myślistwa.

(*) Artykuł obecny jest wyjątkiem z całego szeregu podobnych rozpraw tegoż autora, pod ogólnym tytułem: „Sophismes économiques” wydanych. Jako przykład powziętego zapamiętania się u nas na traktowany tu przedmiot, pozwalamy sobie przypomnieć listy o cukrowarstwie, drukowane niedługo w jednym z dzienników. Pociągano nas tam, iż daliśmy wiele było nie od tego, że cukrownicy przemysł krajowy nie dał wypłynąć za granicę milionów rubli za cukier. Zapominano tylko powiedzieć, że za cenę pracy użytej na fabrykację cukru w kraju, mogliśmy go mieć z zagranicy dwa razy tyle, gdyby tę pracę na co innego obróciono. To tylko jeden przykład, a można by ich daleko więcej nalazć, sądzimy tedy, że rozprawka obecna nie będzie dla nas obojętną.

korzysta z drażliwego położenia polityki francuskiej.

Wiadomo, że władze francuskie uwzględniły niedawno herztów Trystany i Zimmermana, lecz postanowiono nie wydawać ich władzom włoskim. Przyszłość herztów Stramengo nie jest jeszcze rozstrzygnięta. Dowodem na niedawno jeszcze bandę złożoną z 300-tu ludzi rozbity w Abruzzach. W Rzymie chciano by ująć go za wychodząca politycznego; twierdzą, że jego drużyna nie darmo nie brała w kraju neapolitańskim, lecz przeciwnie za wszystko wieszniakom placili. General Montebello donosił o tem do Paryża i czeka rozkazów. Zeznania Zimmermana i znalezione przy nim papiery dowodzą, że klasztor rzymski, a mianowicie klasztor San-Lorenzo dawał przytułek herztom i samym zbójcom. Hrabia Montebello miał złożyć papięzki te papiery. Wszakże klasztorów nie przetrząsano, bo uwzięcie Trystany ostrzegło zakonników i pewnie zatarto już wszystkie ślady.

Ambassada francuska wymogła, że general Rosco, p. Pisacane i jeszcze czterej Neapolitanie, należący do dworu Franciszka II w Rzymie, zostali zagrożeni wygnaniem. Niektórzy wnoszą, że rząd francuski obrał tę drogę, aby oddalając z Rzymu osoby otaczające Franciszka II, znieśli go samego do opuszczenia włoskiego miasta. Jest to droga długa i niepewna.

Austria.

— Dzienniki wiedeńskie ogłosiły poselstwo cesarskie odczytane dnia 15 lipca na otwarciu sejmiku siedmiogrodzkiego w Hermansztadzie; treść jego jest następująca:

Cesarz przypomina okoliczności towarzyszące wstąpieniu jego na tron dnia 2 grudnia 1848 roku i potrzebę, w której znalazł się skupienia w swym rękę przez wiele lat wszystkich władz rządowych. Najbliższą panu zwraca uwagę na to, że w tym okresie pierwszaki ustanowien organicznych wspólnych całej monarchji pomnożyły się, dzięki równouprawnieniu obywateli i innym podobnym rozporządzeniom. Kiedyś chwila nadeszła zastąpienia władzy nieograniczonej, konstytucja, która wezwiała lud do współpracy w prawodawstwie, n. p. sądził być swoją powinnością utrzymać jednolitą i potęgę cesarstwa. Prawodawstwo centralne powierzone zostało przez patent 20 października 1860-go radzie cesarstwa, której skład został zadekretowany przez patent 26 lutego 1861 r., i obłożony mocą zasadniczą, dla wszystkich części cesarstwa.

Sprawy, które nie weszły w obręb działań rady cesarstwa, zachowano dla sejmów ziemskich; a w Siedmiogrodzie, zgodnie z dawniejszą jego konstytucją. Wszakże tak jak wiele innych części tej konstytucji, część odnoszącą się do składu sejmiku uległa tak głębokiemu przerobieniu w skutek zmian politycznych, że sejm zwolany na zasadzie praw 1790 i 1791, wyłączających wielką liczbę obywateli placących podatki od używania praw politycznych, byłby przeciwnym dobrem kraju, który niewiedziaby w nim przedstawicielstwa całej ludności.

Poselstwo oświadcza, że jednota z Węgrami, zgłoszona w 1848-m, nie urzeczywistniła się nigdy w zupełności siły prawnej. Jakoż istotnie rozpręgała się mało co później. Dla tego też w dyplomie 20 października 1860 nie uczyniono o niej wzmianki, lecz postanowiono tylko przywrócić sejm siedmiogrodzki. W niedostatku wszelkiej innej prawnej i zastosować się mogącej podstawy, było obowiązkiem panującego ogłosić tymczasowe wyborcze prawidła dla teraźniejszego sejmiku.

P. Co za dziwne pomaganie wyobrażeń! Ale...

R. Żadnych ale. Zresztą są też inne pobudki do odrzucenia interesownych projektów przybyśza. Najprzód, robi nam tę propozycję dla tego, że widzi w tym własną korzyść.

P. I owszem, wszak my na tem skorzystamy.

R. Następnie, uwikławszy się w tę zamianę, zostaniemy odni zależnymi.

P. A on zależeć musi od nas. Nam potrzeba będzie jego zwierzy, jemu nam tych jarzyn i żyć będziemy w dobrej przyjaźni.

R. Systemaciki! Czy chcesz, żebyśmy cię przyparli do ściany?

P. Obaczmy; czekam jeszcze jakiegoś gruntownego dowodu.

R. Przewiduję, że cudzoziemiec nauczy się z czasem ogrodnictwa, i że wyspa jego będzie żyźniejsza od naszej. Czy się domyślasz następstw tego?

P. Tak jest. Stosunki nasze z cudzoziemcem ustają. On niebędzie brać od nas jarzyn, ponieważ z mniejszą pracą sam je dla siebie wypiełguje; przestanie nosić dla nas zwierzy, ponieważ nie się u nas nieznajdzie do dania mu w zamian za nią. Będziemy właśnie w takim położeniu, jakiego się teraz domagasz.

R. O, krótkowidzacy prostaku! nie widzisz tego, że zwalisz z nóg nasze myślistwo przez dostarczenie ogromnej ilości zwierzy, cudzoziemiec obali też nasze ogrodnictwo, zasypując nas jarzynami.

P. Ale to stanie się dopiero wówczas, kiedy będziemy mu dawać co innego, to jest kiedy znajdziemy do produkcji własnej co innego, dającego nam oszczędność pracy.

R. Co innego! co innego! Wiesz tylko na tem wyjeżdżasz. Kołujesz w próżni, mój kochany Piętaozku; w twoich poglądach ani krzty praktyczności niema.

Poselstwo wyraża, że ludność ufne w zamiary rządu ustalenia cesarstwa na podstawie troskliwie szanowanej autonomji rozmaitych krajów i na podstawie jednolitej potrzebnej dla potęgi cesarstwa, opartej na zasadach wywołanych sprawiedliwości i słuszości; że przeniknione także nieodzowną potrzebą rozwiązania pytań, których zalewania niemożna dłużej odkładać bez szkody państwa w ogóle i każdego pojedynczo; że te ludności wezwane do wyborów usłuchały tego wezwania i przedstawiciele obecnie zgromadzeni przybyli w jedynym czasie z członkami mianowanymi przez cesarza.

To poselstwo wypowiada nadto, że pytania mające być rozstrzygnięte są ważne i trudne, lecz wynurza otuchę, że dzięki jednomyślnemu uczuciu słuszości i pojednania, można będzie przy Boskiej pomocy przygotować szczegółową przyszłość.

Poselstwo oznajmuje, że poruczone komisarzowi królewskiemu przedstawić dokumenta ściągające się do abdykacji Ferdynanda V, do zrzeczenia się arcy-księcia Franciszka-Karola i do wstąpienia na tron cesarza Franciszka Józefa, tudzież dyplomaty 20 października 1860 i 26 lutego 1861. Byłoby zgodnym z dawnymi zwyczajami, aby n. pan, obwieszczając o swoim na tron wstąpieniu, potwierdził razem wszystkie przywileje i prerogatywy, jak to aż dotąd miało miejsce. Lecz ponieważ wszelkie prawo materialne uległo jest odmianom w postępie czasu, tudzież według potrzeb politycznych i narodowych, zmieniających dla państw i narodów; tak też równość polityczna i równość obywatelska, ogłoszone w tych ostatnich latach są dobrami, które zrodziły prawowite potrzeby, skutkiem czego znaczna liczba dawniejszych rozporządzeń zdaje się być w zastosowaniu niemożliwą.

Zważywszy nadto, że w obec ześrodkowania władzy państwa we wszystkich krajach Europy, to ześrodkowanie stało się nagle obowiązkiem dla monarchji, roszczenia rozmaitych krajów musiały być przywiezione do zgody z tą potrzebą; uczestnictwo zaś w prawodawstwie spraw wspólnych musiało być zachowane przedstawicielstwu wszystkich krajów monarchji. Dla tego n. pan niemożna zachować przepisów dyplomaty Leopoldyńskiego, bo ich spełnienie stało się rzeczywiście niemożliwe; sumienie zaś nie pozwalałoby ces. mości potwierdzać rzeczy, która stała się niemożliwą.

Wszakże poselstwo przyrzeka, że skoro stosunki Siedmiogrodzkiego z cesarstwem, w tem co się ściaga do wyprawiania posłów na radę cesarstwa, zostaną raz urządzone, n. pan zgodzi się podpisać osobny w tej mierze dyplom, który powinien będzie być potwierdzanym przez jego następców. Dla tem prędszego dojścia do tego celu, poselstwo oznajmuje szereg projektów do praw ściągających się: 1-o) do porównania narodowości i obrządku rumańskiego z innymi narodowościami i wyznacznymi krajowemi; 2-o) do używania 3ch języków krajowych (węgierskiego, niemieckiego, rumańskiego) w stosunkach urzędowych; 3-o) do składu i ustawy porządkowej sejmiku; 4-o) do wyprawiania deputowanych na radę cesarstwa; 5-o) do reformy podziału administracyjnego kraju, w celu dojścia do lepszego systematu sądowego i administracyjnego; 6-o) do urzędowania administracji publicznej; 7-o) do urzędowania wymiaru sprawiedliwości; 8-o) do organizacji sądownictwa, mianowicie zaś 3-go stopnia; 9-o) do zmian pewnych zastrzeżeń ustawy 21 czerwca 1854, dotyczących się wykupu pańszczyzny; 10) do wprowadzenia rejestrów kadastrowych; 11) do założenia banku ziemskiego. N. pan za-

Spór toczył się długo i jak często się zdarza na świecie, każdy z rozprawiających pozostał przy swoim zdaniu. Ponieważ jednak miał Robinson nad Piętaozkiem wielką przewagę, jego więc widzenie przemogło, i skoro cudzoziemiec przyszedł po odpowiedź, Robinson tak się doń odezwał:

„Cudzoziemcze! ażebyśmy mogli przystać na twoją propozycję, musimy być pewni dwóch następujących rzeczy:

„Po pierwsze, że wyspa wasza nieobfity w zwierzy, sowniej od naszej, ponieważ tylko równą bronią walczycie pragniemy.

„Powiedz, że handel z nami prowadzić będziez ze stratą, gdyż skoro w każdej zamianie musi być konieczne wygrywający i przegrywający, czyli byśmy głupi, gdybyśmy dozwolili tobie być pierwszym.

„Cóż powiesz na to?”

„Nie, odpowiedział cudzoziemiec, i trzymając się za boki od śmiechu, powrócił do swojej pirogi.

— Powiatka byłaby niegorszą, gdyby nie to, że Robinson jest do zbytku niedorzecznym.

— A wszakże nie jest ani trochę niedorzeczniejszym od komitetu przy ulicy Hauteville.

— Ba! ba! To zupełnie co innego. Przykład brałeś to z jednego człowieka, to z dwóch żyjących razem, co także na jedno wychodzi; a nasz świat rzecz cale inna! Podział pracy, pośrednictwo kupców i pieniądze, zmienia mocno treść zagadnienia.

— W istocie, to komplikuje umowy, ale charakteru ich niezmienia.

— Jakto? więc handel czasów nowożytnych mógłbyś porównywać z prostą zamianą?

— Handel jest tylko mnóstwem zamian. Właściwy charakter, jaki nosi zamiana, niezmienia się nie różni od charakteru

strzeżenia sobie moc poruczenia obecnemu sejmowi obrad w innych jeszcze przedmiotach.

Poselstwo w końcu oświadcza, że obowiązki które leżą na panującym powinny być spełnione, i że n. pan ufa słuszości sprawy, mądrości i patriotyzmowi sejmiku i jego zaprzaniu zgodnemu z zasadami tolerancji.

— Czytamy w „Początku wiedeńskiej” dzienniku półurzędowym, z powodu otwarcia sejmiku siedmiogrodzkiego co następuje: Nie idzie wcale o to, aby Siedmiogrodzie zerwać z przeszłością. Wróćmy temu krajowi, tak jak Węgrom, dawną jego autonomję i konstytucję, pod tem niezmiennym warunkiem pomysłu jednolitego cesarstwa. Czyż to jest zerwać z przeszłością, wzywać teraz wielkie księstwo do ostatecznego urzędowania swych stosunków z cesarstwem, w tem co się ściaga do czuwania nad wspólnymi potrzebami? czyż nie jest to raczej położeniem końca stanowi niepewności politycznej, niemożącemu trwać dłużej bez niebezpieczeństwa. A jeżeli godzi się powiedzieć, że Siedmiogrodzie niemożna trwać dłużej w zupełnym odosobnieniu, do kogoż powinno się udać, z kim powinno się połączyć? Najważniejsze jego potrzeby moralne potęgnę nagła, aby złączyło się z Austrią. Bodajby usłuchało tego pogodu.

P. e s z t, 16 lipca. P. Kowacs, nowo wybrany zastępca nadzupana komitetu Szatmarskiego, zwołał na dzień 9 lipca wszystkich znających obywateli na konferencję w zamiarze wyrozumienia, czy kraj skłonny jest do podobnych układów. Dziennik Fuggetten uwiadamia, że ta konferencja miała miejsce; że zjechało się więcej 500 osób rozmaitych odcieni; że rozprawy były bardzo żywe, lecz bezskuteczne, bo nie chcieli odstąpić od zasad adresu pana Deak.

Dziennik francuski E u r o p a pisze, że hr. Wickenburg, minister handlu zgromadził pewną liczbę przemysłowców i ziemian, którzy mieli być przedstawicielami w Wiedniu. Zdaje się, że uznano, iż dobrowolna powszechna składka będzie niedostateczną do pokrycia rozchodów wystawy. Z drugiej strony spodziewano się większego powodzenia, gdyby jaka spółka zgodziła się zaliczyć potrzebne na to pieniądze pod ręką państwa lub miasta Wiednia.

Czas wystawy naznaczono na rok 1866. Minister sądził, że Prater byłby najwłaściwszym miejscem dla budowania gmachu. Skoro hr. von Wickenburg otrzyma przyzwolenie najwyższe, wnet zwoła komitet z ludzi biegłych we wszystkich gałęziach przemysłowych, dla zajęcia się szczegółami budowy, zarządu i zasobów pieniężnych przedsięwzięcia.

DEPESE TELEGRAFICZNE.

WIEDEŃ, czwartek 23 lipca wieczorem. Wnieście pana Mühlfeld, tyczące się przypuszczenia Izraelitów do posad notariuszów, przyjęto bez rozboru. Posłowie polscy należeli do głosowania na te wnioski, również do wyboru członków komitetu.

PARYŻ piątek 24 lipca. Cesarzowa przybyła we czwartek wieczorem do Wichy.

LONDYN piątek 24 lipca. Na wczorajszym posiedzeniu izby gmin, lord Palmerston, odpowiadając na interpellację pana Fitzgeralda, rzekł: że utrzymanie całości Danji jest potrzebne dla Anglii, lecz że droga dyplomatyczna wystarcza do zaspokojenia uzasadnionych roszczeń niemieckich.

WIEDEŃ, piątek 24 lipca wieczorem. Na dzisiejszym posiedzeniu, izba poselska rady ce-

ru handlu, równie jak mała praca ma tę samą własność przyrodzoną co i praca wielka, równie jak ciężanie panujące nad drobnym prozkiem, jest też samą natury, co ciężanie poruszające światem całym.

— Więc podług tego, rezonowanie tak widocznie błędne w ustach Robinsona, niemasz, iż niebędzie mniejszy fałszywym w ustach naszych protekcyjnistów?

— Tak jest; tylko że tutaj, w kłębku połączonych okoliczności, błąd snadniej się ukrywa.

— Proszę mi tedy dać przykład, z wypadków rzeczywistych wzięty.

— I owszem. — We Francji własność klimatu i moc nałogu ustanowiła, że sukno jest rzeczą pożyteczną. Otoż, powiedz mi, na czem się pytanie zasadza: czy żeby zrobić sukno? czy żeby je mieć?

— Śliczne pytanie! ażeby mieć, potrzeba zrobić.

— Niekoniecznie. Ażeby mieć sukno, potrzeba, iżby ktoś je zrobił, to prawda; ale wyrabianie go nie jest obowiązkiem dla człowieka, albo dla kraju, który je spotrzebowuje. Nie sam przecię wytknął sukno, które tak sehludnie ciebie przyodziało; Francja nie sama wyprodukowała kawę, której na śniadanie używa.

— Aleja kupilem sobie suknie, a Francja kupiła dla siebie kawę.

— Jużci tak; ale za co?

— Za pieniądze.

— Lecz ani ty, ani Francja nie wyprodukowała pieniędzy.

— Mysły je nabyli.

— Za coż to?

— Za nasze wyroby, któreśmy wysła-

li do Peru.

— A zatem w gruncie rzeczy, ty uczyniłeś zamianę swęj pracy na sukno, a Francja zamieniła swą pracę na kawę.

— Niezawodnie.

— A więc niema nieuchronnej konieczności robienia tego, co spożywamy?

sarstwa odesłała do rządu prośbę Langiewicza o uwolnienie, aby ministrowie postąpili z nią według tego, co uznają za najprzystojniejsze.

BUKAREST, czwartek 23 lipca. Rkłada Kuza przyjął Miłkowskiego przewodcę bandy polskiej wziętęj w niewolę.

LONDYN sobota 25 lipca. Na odbytem wczoraj wieczorem posiedzeniu w izbie lordów, hr. Russell nie zgodził się na udzielenie doniesień konsularnych, żądanych przez lorda Clanricarde o tem co się dzieje w Polsce.

Lord Malmesbury dodał, że odwołanie ambasadora byłoby dość silnym objawem mniemania Anglii, gdy wojna tymczasem przyniosła by tylko korzyści dla Francji.

Lord Clanricarde cofnął swe żądanie.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Miasta Wołyńskie (Ciąg dalszy).

RÓWNO. Miasto powiatowe nad rzeką Ujściem, przy szosie kijowsko-brzeskiej, o wiorst 176 od Zytomierza leżące, jest własnością prywatną. W obrębie miasta wchodzi siedziba włościan, z których uformowano Emiljańską ulicę. Mieszkańców Równa liczy 3,294 osoby męsk. i 3,108 żeńsk., czyli razem 6,402 pici oboj. W tej liczbie objęto szlachty 1,163, duchowieństwa wszelkich wyznań 15, obywateli honorowych 13, kupców 243, mieszczan i rzemieślników cechowych 3,614, włościan 721, wojskowych 546, cudzoziemców 20, oraz osób pod temi rubrykami nieoznaczonych 65. Przypisanych do miasta liczy się 1,976 osób pici męskiej i 2,009 żeńskiej, razem 3,985 pici oboj. Posiadaczy domów i innych nieruchomości w mieście znajduje się 351. Handel Równa, jakkolwiek miasto leży wśród najżyźniejszej okolicy i ma drogę bitą na zawołanie, jest niewielkiego znaczenia. Kupców w roku 1861 było tu trzecie gildy 24, którzy prawie wszystkie handel prowadzą na miejscu. Kramów i magazynów kupieckich jest w Równem 230, a nadto innych zakładów handlowych 34. Jarmarków przypada 7 do roku, lecz obroty każdego z nich nie przewyższają 1000 rub. Targi zwyczajne odbywają się po dwa razy na tydzień. Rzemiosła prowadzi 200 stałych mieszkańców miasta, oraz 105 postronnych; wyroby ich idą wyłącznie na zaspokojenie potrzeb Równa i jego pobliskich okolic. Fabryk w mieście jest 2, i rękodzielni 6; produkcja ich w nader szupczych krajach rozmiarach. Dla szukania zarobku po za miastem niewielu z Równa wychodzi; rolnictwem zaś na miejscu nikt się nie trudni. Dochody miasta w r. 1862 obliczono: zwyczajne na 1,380 r. 15 kop. nadzwyczajne na 2,139 r. 15 k. Rozchody w tymże czasie wynosiły: stałe 1713 r. 15, jednorazowe 1,805 r. 1 k. Kapitału zapasowego miasto posiada 5,060 r. 76½ k.; niedoboru liczy się 61 r. 61 k., wydatków niezaspokojonych 289 r. 35½ k.

SPEAW DNIEREM. Według wiadomości dochodzących do nas z Kijowa, tegoroczny wiosenny spław towarów Dnieprem, głównie z produktów na pół surowych składających się, był w porównaniu z poprzednimi laty nader szupczy. W marcu przybyło do Kijowa 23 i dębów 13; ładunek ich wynosił razem pudów 148,201, a wartość 7,412. W kwietniu przybyło 30, bajdaków 13, barusów 2, dębów 23, łódka 1, płytów 43; towaru na nich było pudów 829,372, a wartość jego wynosiła 186,778 rub. W maju przybyło 79, galar 5, bajdaków 25, barusów 39, gabara 1, łódka 1, dębów 10, płytów 344; to-

— Tak, jeżeli tylko robimy co innego dla oddania go w zamian.

— Innemi słowy, Francja ma dwie drogi do zaopatrzenia się w potrzebną ilość sukna: albo może je zrobić, albo też zrobić co innego, i to co innego oddać cudzoziemcom za sukno.

Która z tych dróg jest lepszą?

— Tego dobrze nie wiem.

— Czyż nie ta droga, na której za pewną oznaczoną ilość pracy otrzymamy większą ilość sukna?

— Zdaje się, że ta właśnie.

— I co jest lepszym dla narodu francuskiego: czy możność wyboru pomiędzy temi dwiema drogami? czy też zakaz chodzenia po jednej z nich, w mniemaniu, że skierowuje się ludzi na dogodniejszą?

— Mnie się zdaje, iż lepiej byłoby, ażeby ludzie mieli możność czynienia wyboru zamiany, a to tem bardziej, że w takich rzeczach zawsze oni dobrze wybierają.

— Prawo tedy, które zakazuje przywozu sukna zagranicznego do Francji, czyż nie stanowi, że jeżeli kraj chce mieć sukno, to powinien je wyrabiać w naturze, i że nie może robić czego innego, za co by mógł nabywać sukno zagraniczne?

— Prawdą.

— Ponieważ tedy prawo wkłada obowiązek wyrabiania sukna, nie pozwalając robić co innego, z tego mianowicie powodu, że na to co innego mniej potrzeba będzie pracy; więc stanowi wyrażnie, że za pewną oznaczoną ilość pracy Francja powinna otrzymać tylko metr jeden sukna, produkując je sama, — wówczas, gdy za tę samą część pracy, łożącą na co innego, mogłaby otrzymać dwa metry.

— Ale na miłość Boga! jakież to co innego?

— Mocny mój Boże! do czegoż to

waru na nich było pudów 593,171, na wartość 335,523 rub. Ogółem w marcu, kwietniu i maju przybyło do Kijowa statków 333 i płytów 531. Całkowity ich ładunek towarowy wynosił 1,570,747 pudów, a wartość jego obliczono na 529,715 rub. W obrachunek ten nieweszły jednak towary transportowane przez Kijów za pomocą statków parowych.

— POŻAR. — Dnia 17 zeszł. mies. wieczorem o godzinie 7-miej spłonęło w Bercyowie pięć obszernych domów. Przyczyna pożaru nie jest wiadoma.

— BIBLIOTECZKA DZIESIĘCIO-GROSZOWA. — Wspomnieliśmy już dawniej o zamiarze pana Celsa Lewickiego, księgarza, zająć się wydawnictwem taniej publikacji dla dzieci. Pomysł to bardzo dobry i dziwny się nawet, że w epoce, gdy tyle różnych wydawnictw dla ludu się ukazało, nikt o takich książkach dla dzieci nie pomyślał. Nie chcielibyśmy, aby to wydawnictwo przeszło nieopatrzone, uważamy je bowiem za szczególnie, a jeżeli jeszcze będzie wykonane trafnie, oddać może wielkie usługi działkom mniej zamożnym rodzicom, którzy nie zawsze zdobyć się mogą na ofiarę złotych dla młodego pokolenia.

Pierwsza dziesięcio-groszowa książeczka, którą mamy przed sobą, dobrze nam rokuje o przyszłości. Autor rozpoczyna od wstępu, w którym kreśli w przystępnych wyrazach cel i warunki tego wydawnictwa. Mają się w tej Bibliotece mieścić powiastki, wierszyki, opisy historyczne wypadków i miejscowości. W końcu dodaje pisarz, iż książeczka pierwsza nieco przy cenie, jednak dalsze będą obszerniejsze, jeżeli dziesięcio-groszówki szybko zapelniać będą kasę wydawcy. W wstępie idzie niewielka powiastka, pod tytułem: „Proszę w Powsinie”, przypominająca piękną postać biskupa-poety Woronicza. Mamy nadzieję, iż wydawca, mimo trudnego początku w obecnej chwili, to swoje przedsięwzięcie prowadzi będzie wytrwale, posiada ono bowiem wielki przymiot użyteczności a usterki wykonania łatwo być mogą usunięte.

G. W. — SNIEG. — Szegedyński dziennik „Hirado” donosi, że 6 lipca napadł tam śnieg. W okolicach Zakopanego, w Karpatach, leży wysoko śniegu. Temu przypisują panujące, a niesłychane w lipcu zimna.

HISTORIA BIBLIJ polskich lub w Polsce kiedykolwiek wydawanych, skreślona obecnie została przez jednego z pisarzy krajowych, którego imienia jednak Gazeta Polska, skąd tę wiadomość bierzemy, niepodała. „Praca podobna, mówi sprawozdawca, zdaje się całkowicie już wyczerpywać ten najznajmniejszy w Bibliografji wydzał. W przemowie znajdujemy pogląd ogólny autora, usuwającego z przed oczu swoich część do Teologii należącą, jak wykłady, parafrazy, skrócenia, wierność przekładów i t. p. biorące go zaś pod rozbiór krytyczny stronę literacką, to jest językową i dziejową, tyczącą się wydań i wydawców, opisów kolei, krytyk, błędów piszących, polemik i t. d. Część bibliograficzną urzeczywistnił tak obrobioną, tak dokładnie i porównawczo do opisów innych księgoznawców skreślona, że istotnie nie nie pozostawia do żądania. Widać z tej pracy jak najwyraźniej, że piszący miał w rękę każdą książkę, o której mówił, i że zna z gruntu swój przedmiot. W opisanu naprzykład Biblii Leopolda, trzydzieści źródeł przywodzi, i każde z nich jak najszczęśliwiej rozbił. Oprócz zbliżaj błędów popełnionych przez cudzoziemców, jak Jakoba Le Longa, Sotwela, Eberta, Bruneta, Ringeltauba i t. d., nie przebacza i naszym pisarzom, owszem troskliwiej po-

wszystko? Mając możność wyboru, będzie robić co innego, o ile co innego o się następcę.

— To być może; ale mnie ciągle ta myśl zapręta, że cudzoziemcy będą przysyłać nam sukno, a czego innego brać nie będą, i wystrychną nas na dukdów. W każdym razie oto jeszcze jedna uwaga, nawet z twojem zapatrywaniem się zgodna. Wszak przystajesz na to, że Francja, dla wymiany na sukno zagraniczne, wyrabiać będzie u siebie co innego, z mniejszą pracą niżeli ta, którąby zużyć należało na produkcję sukna?

— Bez wątpienia.

— Musi tedy pewna ilość pracy być skazana na bezwładność?

— Jużci tak; ale Francja z tego powodu nie będzie gorzej niż dziś przyodziana — malutka okoliczność, od której cała omylka zależy. Robinson nie miał tego na widoku; protekcyjniści nasi także zdaje się tego nie widzą. Wyrzucona z morza deska również skazywała pracę Robinsona na dwutygodniową bezczynność, co do zastosowania pracy do dyla, ale nie pozbawiała Robinsona deski.

Potrzeba tedy odróżnić dwa rodzaje uszczuplenia pracy: — zmniejszenie, którego skutkiem jest strata, od zmniejszenia, którego źródłem jest zaspokojenie potrzeby. To są dwie bardzo różne rzeczy; jeżeli jednostajnie się na nie zapatrywać zechcemy, to sądy nasze będą rezonowaniem Robinsona.

W najzwyklejszych i w najprostszyc zdarzeniach, sofizma tu na tem się zasadza: — Sądzić o pożyteczności pracy wedle jej trwania i usilności, nie zaś ze skutków. To w swoje kolej prowadzi do następującej teorii ekonomicznej: — Uszczuplać skutki pracy, ażeby zwiększyć jej trwanie i usilność.

prawia Jochera, Bentkowskiego, Maciejowskiego, Bartoszewicza, Węglarskiego, i innych. Autor mówi najprzód o rękopismach i przekładach, które naszych czasów albo nie doszły, albo tylko z urzywków o nich wiemy. Potem najobszerniej zastanawia się nad wydaniem całokształtu Biblii. Ta część con amore obrobiona, najbogatsza jest w zdrową krytykę, i bardzo wiele uchybień poprzedników prostuje. Dalej idą opisy wydań Nowych Testamentów i cząstek różnych Pisma Świętego. Ważną stroną tej rozprawy są dwa względy, na które piszący zwrócił szczególniej uwagę, a mianowicie, na życiorysy tych wszystkich, którzy się dotykali rozbieranych przedmiotów, i krytykę, o której już wyżej wspomnieliśmy. Nie jest to jednak owe bezzasadne zoiostwo, o którym nam tak często i szeroko pisał pisańców dwóch minionych wieków; nie jest to nawet krytyka burząca i nie na to miejsce nie stawiająca; ale przeciwnie, recenzja umiarkowana, trzymająca się karb słuszności i poprawiająca ze skromnością nie tylko grube błędy, ale i pomniejsze piszących uchybienia. Wiele tu nowych zupełnie racjonalnych domniemań, wiele odkrytych faktów nieznanych, wiele objaśnionych rzeczy, o których albo nie wiedzieliśmy, albo ich tak sumiennie i krytycznie w jeden punkt zgromadzonych nie mieliśmy. Naprzykład wyjaśniono, dla czego Jan Maletiusz czyli Maletski nie wydał dalej Nowego Testamentu z r. 1552; zbadano i wykryto kto był wydawcą naukowym Nowego Testamentu drukowanego w Toruniu 1585 przez Melchiora Neringa i t. d. Śmiało można powiedzieć, iż od czasów Ringeltauba (a to już

dobiega lat 120) nie było w piśmiennictwie podobnego dzieła: ale co? kiedy Ringeltaube wydał swą książkę po niemiecku; autor zaś, o którym mówimy, napisał swą rozprawę po łacinie! — **ZBIÓR PRZEPISÓW O FABRYKACH KOŚCIELNYCH.** Z upoważnienia Komisji rządowej wyznań religijnych i oświecenia publicznego, wyszedł Zbiór przepisów o fabrykach i o dozorach kościelnych parafii katolickich; obejmuje on obowiązujące w Królestwie postanowienia i instrukcje, w przedmiocie budowania, restauracji budowli kościelnych i plebańskich, oraz utrzymania cmentarzy. Zbiór ten ułożony treściwie i praktycznie, ułatwiając poszukiwania, oraz bieg wielu interesów ważnych dla parafii wskazujący jasno, jest bez wątpienia niezmiennie pożytecznym i znajduje się w rękach każdego proboszcza i kolarza. Przepisy odnoszące się do tego przedmiotu porożucane po rozmaitych miejscach tutaj znajdują się razem, systematycznie i według planu dobrze obmyślanego ułożone.

(G. W.) — **KSIAŻKA DO MODLITWY DLA EWANGELIKÓW.** Nie napróżno notowaliśmy coraz większy wzrost literatury duchownej wyznań reformowanych. Pojawiają się bowiem ciągle nowe publikacje w tym kierunku, lub też są ciągle zapowiadane. Do rzędu najpożyteczniejszych wydań należeć będzie bez wątpienia książeczka do nabożeństwa dla Ewangelików, ułożona przez znanego kaznodzieję pastora Leopolda Otto. Książkę tę uważać należy za odpowiednią wymaganiom wyznawców ewangelickich, a wydanie panów: Gebethnera

i Wolfa, zaleci się bezwzględnie piękna powieść. Dotychczas brak książki do nabożeństwa w polskim języku dla Ewangelików dotkliwie czuć się dawał, cieszymy się więc, że teraz zapełniony zostanie trudem zdolnego pracownika. (G. W.)

— **POZAR.** Według depeszy telegraficznej od naczelnika cyrkulu Brzeskiego, w nocy z dnia 16 na 17 b. m. większa część miasta Brzesko (w Okręgu Krakowskim), stała się pastwą płomieni. Przyczyna pożaru dotąd niewiadoma.

— **DONOSZĄ Z CZERNIOWIEC,** że nadeszła tam wiadomość z Londynu, że towarzystwo angielskich kapitalistów, zebrawszy już 1,300,000 f. otrzymało koncesję na budowę kolei żelaznej z Lwowa do Czerniowiec. Szczegółowe roboty przygotowywane do tej kolei mają być rozpoczęte przez angielskich inżynierów we wrześniu i przed zimą do tego doprowadzone stopnia, żeby z wiosną 1864 roku można było rozpocząć roboty grabarskie. Budowa kolei żelaznej z Czerniowiec do granicy multaskiej do Suszczawy i dalej do Gałacza, na którą posiadają koncesję bojar Piotr Maurghenis wraz z księciem Leonem Sapieha, pozostała odłożona do przyszłości. Odsłonięcie tujszej greckiej katedry, które miało nastąpić w tych dniach, zostało odroczone do końca sierpnia, z powodu, że aparat kościelny dotąd z Wiednia nie nadeszły. (G. W.)

— **PISZĄ Z UKRAINY** do Gaz. Warsz. pod d. 8 lipca: Na Ukrainie mieliśmy wiosnę wczesną i dosyć dżdżystą. Oziębiny w powiatach północnych gub. Kijowskiej są piękne; w południowych nie szczególne, z przyczyny tej, iż je-

sienią w większej części nie zeszyły lub źle zeszyły. Jarzyny dobre prawie wszędzie. W gub. Czernihowskiej, w pasie od Elizawetu do Woznesieńka i Mikołajowa — nieurodzaj. W okolicach Odessy i Ekaterynostawia były deszcze i stan zbóż jest lepszy. Tysiące robotników, które się udaly na zarobki do południowych gubernij, powróciły z niczem. Kosacz, płacący tam zawsze od 50 do 75 kop. dziennie, brał teraz 15 kop. Nie ma trawy, zboża i pieniędzy. U nas zbior siana mały. Handel zbożowy ledwie się rusza. Golizna wszędzie najzupełniejsza, ale jaka! Kredytowcy przyszli już do tej wysokości abnegacji, iż nie upominają się nawet o wypłaty. Majątki opisują się za długi bankowe. Bydło i konie bardzo tanie, pomimo bardzo drogiej zimowli. Gorzelnie potraciły w roku przyszym. Jedne cukrownie wyszły dobrze, gdyż buraki były, jak powiadają zachwyceni cukrowarowie, słodsze niż sam cukier. Plan-tacje tegoroczne, są obiecujące, ale żuki i w tym roku, zrobiły ogromne szkody. Nasadzone po dwa kroć.

Wiele dóbr wystawiają się na sprzedaż, jeszcze więcej oddaje się w dzierżawę, ale nabywców i possessorów mało. Bogatsi żydzi biorą wszelkie dzierżawy i placą po 3 rs. za dziesięcinę (2 morgi) rocznie. W obecnym czasie można tu nabyć piękne dobra, placąc od 30 do 45 r. za dziesięcinę. Lasy staniały, gdyż cukrownie upadły. Słowo, kto chciałby zrobić korzystny zakup, niech przyjeżdża na Ukrainę z pełnym pugilem, a kupi co chce. Ale z p e i n y m, jest to u nas warunek sine qua non.

P. S. Szarańczy mamy obfitość. Gubiono

ją energicznie, ale nie wygubiono wszystkiej. Dotychczas jest ona pieszka i niszczy te zboża, do których zaszła. Za parę tygodni lecieć znacznie. Najwięcej jej jest w powiatach Czernikim, Zwinogrodzkim i Kaniowskim. Gubernie Chersońska, Ekaterynostawska i Tauryka mają jeszcze więcej.

Królewiec, 24 lipca 1863 r.

U nas w zeszłych ośmiu dniach pogoda bardzo niestała, za granicą jednakże a szczególnej w Anglii piękna; pragna deszczu. Mimo bardzo małych dowozów, targi angielskie nie pokazują żadnej podwyżki w cenach a z tego powodu i u nas transakcje nieożywione. Od dnia wczorajszego daje się spostrzegać cokolwiek większą chęć do pokupu na pszenicę i żyto po nieco wyższych cenach.

Placono na giełdzie następuję:

	W A. K. i.	Korzec.
Pszenny czerwony	117-130	369/2-419/2 zlp.
" psrój	120-128	371/2-419/2
Żyta	120-123	259/2-269/2
Jęczmień mały	102-106	20-219/2
" duży	106-114	21-229/2
Owsa	75-86	139/2-159/2
Grochu biał. na paszę	—	259/2
" do gotowania	—	269/2
" zielonego	—	269/2
" burego	—	279/2
Bób	—	30
Wyki	—	31
Rzepak podnosi się w cenę; dzisiaj placono do 107 sgr.—53 1/2 zlp.		
Siemię lniane prawie bez zmiany; towar z wycin 106 f. 85 sgr.—42 1/2 zlp.		
Włna bez ruchu po cenach dawniejszych.		

Agencja Domu Nadziemeńskiego w Królewcu.

FRYDERYK LAUBMEIER.

O G Ł O S Z E N I A.

Виленской губернии Ошмянский уездный суд объявляет, что 6 числа сентября месяца 1863 года, будут производиться в присутствии сего суда торги с законною чрез три дня переторжкою, на продажу земельного участка, Шудай называемого, принадлежащего дворянину Скрипидлевскому, заключающего 12 десятин 1673 сажени земли, с приписанными к ней 11 мужескаго и 7 женскаго дворовыми людьми, оцененного в 50 руб. сереб., с предложением желающим торговаться предложении цены ниже объявленной — почему желающие участвовать в сих торгах, благоволят явиться на обозначенное число 1—398

Виленская дирекция училищ симъ объявляет, что на основании циркуляра по управлению Виленским учебным округом от 2 марта 1862 года, приемъ и экзамены вноски поступающих в Виленскую гимназию учеников в наступавшем учебном 1863/64 году, будут производиться с 15 августа сего года. При явке учеников и поступлении новых в гимназию следуют представить их метрические выписи о рождении и крещении, документы о происхождении, и свидетельства о науках, без которых ученики не будут принимаемы в заведение. Г. Вильно 10-го дня 1863 года.

Директоръ Генрихъ Курнатовскій.

Писмоводитель Матковский. 1—397

Канцелярия пожелала Виленского учебного округа симъ объявляет, что в оной будут производиться 18 сего июля торги с законною чрез три дня переторжкою, на поставку с 1-го августа 1863 по 1-е августа 1864 года дровъ, для отопления здания занимаемого управлением Виленского учебного округа. Желающие участвовать в торгах, благоволят явиться в канцелярию округа на вышеозначенный срок с законными залогом. Последняя цена может быть объявлена и в запечатанных конвертах.

Правитель канцелярии Романкевич. (401)

Отъ Виленскаго губернскаго правления объявляется, что в следствие постановления его, 13 июня сего года состоявшегося, на удовлетворение долгов помщика Ивана Францевича Рыхлевича, признанных подлежащими беспорочному изысканию постановленными Лидскаго земскаго суда и инымъ уезднаго полицейскаго управления, какъ то: а) дворянъ Александръ Шимборскій, по отказанному ей мужемъ Антономъ Шимборскимъ, заемному письму 1500 р.; б) дворянину Исаеу Кмитъ, по сохранной росписи, в остальномъ за надлагою количествъ, 135 р.; в) дворянину Ивану Кмитъ, по пяти заемнымъ письмамъ, 5800 р.; г) помещику Каменскому, по двумъ заемнымъ письмамъ, 6750 р.; д) помещику Звоничу, по ршенію Виленской гражданской палаты, 750 руб., и е) наследникамъ Доминика Жуковскаго, по ршенію Лидскаго уезднаго суда, 188 руб., с процентами отъ всехъ сихъ суммъ, — подвержены в публичную продажу имъ Рухевичи упомянутому Рыхлевичу, Лидскаго уезда в 2-й разе состоящие, заключающее земли всего 718 десятинъ (изъ сего количества отведено для крестьянъ 308 дес.), объявленное по десятилетней сложности чистаго годоваго дохода в 23,103 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ в присутствіи сего правления срокъ торгамъ 7 числа октября мѣсяца сего года, с 11 часовъ утра, с законною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающие разсматривать бумаги, могутъ найти оныя по 3 отдѣленію и продажъ, относящихся къ этой публикации и продажъ, сего правления. Июль 4-го дня 1863 года. 2—392

Отъ Виленскаго уезднаго суда объявляется, что по постановленію его, 25 июня состоявшемуся, на удовлетворение Эмили Марковской в 3,000 руб. подвержены в публичную продажу три деревняныя дома, принадлежаща Франца Иосифа Марковскаго, а в 6-й части Виленскаго уезда, состоящие на гродской, фольварка Куприянскихъ, землѣ, про-странствомъ четыре мрга. Означенные дома оценены в 55 руб., а торги будутъ произведены в присутствіи сего уезднаго суда 12 числа будущаго августа мѣсяца 1863 года

Губ. Виленскій, Ошмянскій судъ поватowy оглаша, изъ 6-го września 1863 r. odbędzie się w urzędzie tegoż sądu licytacja z prawnym we 3 dni przetargiem na sprzedaż udziału gruntowego Szudaki, będącego własnością dworzanina Skrzydlewskiego 12 dz. 1673 saż. gruntu z przypisanemi do onegoż 11 męsk. 17 żeńsk. dwornymi ludźmi, oszacowanego 50 rub. sr. z dozwoleniem kontrahentem ofiarowania ceny niższej od szacunkowej. Interesowani raczą zgłosić się na termin wskazany. 1—398

Wileńska dyrekcja szkół ogłasza, iż na mocy okólnika z zarządzie wileńskiego naukowego okręgu z 2 marca 1862 r., przyjmowanie i egzamina nowo-wstępujących do wileńskiego gimnazjum uczniów w nadchodzącym 1863/64 roku szkolnym zacznie się od 15 sierpnia bieżącego roku. Przy stawieniu się uczniów i przyjmowaniu nowych do gimnazjum, należy składać ich metryki urodzenia i chrztu, dokumenta o pochodzeniu i świadectwa o naukach, bez czego uczniowie nie będą przyjmowani do zakładów. Wileń 8 lipca 1863 roku.

Dyrektor Henryk Kurnatowski. 1—397

Sekretarz Matkowski.

Biuro kuratora Wileńskiego naukowego okręgu ogłasza, iż w niem 18 bieżącego lipca odbędzie się licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem na dostarczenie od 1-go sierpnia 1863 r. do 1-go sierpnia 1864 r. drew na opał gmachu zajętego pod zarząd naukowego okręgu. Interesowani raczą zgłosić się do biura okręgu na termin wskazany z prawnymi ewikcjami. Ostatnia cena może też być zadeklarowana w opieczętowanych kopertach. Rządca biera Józef Romanekiewicz. 2—401

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutku postanowienia swego, 13-go czerwca bieżącego roku nastalego, na opłacenie długów obywatela Jana syna Franciszka Rychlewicza przyznanych do wyegzekwowania przez postanowienia lidzkiego sądu ziemskiego, 1 obecnie powiatowego zarządu policyjnego, jako to: dworzance Aleksandrze Szymborskiej według zapisanego jejprzez męża Antoniego Szymborskiego obligu na 1,500 rubli b) dworzaniowi Józefowi Kmicie podług rewersu lokacyjnego w pozostałej za nadpłatą ilości 135 r.; c) dworzaniowi Janowi Kmicie podług pięciu obligów 5,800 rubli d) obywatelowi Kamieńskiemu podług dwóch obligów 6,750 rub.; e) obywatelowi Zwierowiczowi wskutek decyzji wileńskiej izby cywilnej 750 rub. i e) spadkobiercom Dominika Żukowskiego z decyzji lidzkiego sądu powiatowego 188 i rub. z procentami od wszystkich tych summ, — oddaje się na licytację majątek Rutkiewiczze raczonego Rychlewicza lidzkiego powiatu w 2 cyrkule położony, zawierający w ogóle gruntów 718 dzies. (z tej ilości nadzieleno właścicielowi 388 dzies.) oszacowany podług 10-cioletniego przecięciowego czystego dochodu 23,103 rub. Termin licytacji mającej się odbyć w urzędzie naczelnika 11-tyj z rana z prawnym we trzy dni przetargiem. Życzący przejrzeć papiery tej sprzedaży dotyczące mogą znaleźć takowe w 3 wydziale 8 stole tegoż sądu 4 lipca 1863 r.

P. ob. rady N a z a r e n k o.

Sekretarz K o m a t.

Naazelnik stolu K o d z. 2—392

Wileński sąd powiatowy ogłasza, iż w skutku postanowienia swego 25 czerwca nastalego, na opłacenie Emilii Markowskiej 3,000 rub. oddają się na sprzedaż trzy drewniane domki dworzana Franciszka Józefa Markowskiego w 6 cyrkule wileńskiego powiatu położone na miejskim folwarku Kupańskich, grun-cie przestrzni 4 morgi. Rzezone domki oszacowane 55 rub. i licytacja odbędzie się w urzędzie tegoż sądu 12 przyszłego sierpnia 1863 roku z prawnym we trzy dni przetargiem; interesowani raczą zgłosić się z prawnymi

съ законною черезъ три дня переторжкою; почему желающие участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться, съ законными залогомъ, въ уездный судъ, гдѣ могутъ разсматривать оныя и другія бумаги, къ торгамъ относящіяся, 1863 года 5 июня. Засѣдатель Володко. 2—393

Отъ Виленскаго уезднаго суда объявляется, что для удовлетворения претензій Ивана Княжевича по заемному письму в 180 руб. с процентами, и пожеланию недомками уполномоченной монастырю мѣщанинъ Гринкевичами, подвержены в публичную продажу деревянный одноэтажный домъ съ огоро-домъ, 3 части 4 квартала на Поповичахъ подъ N. 947, составляющий собственность губернскаго секретаря Льва Шантыра, оцененный в 39 руб.; срокъ къ торгамъ назначенъ 2 числа будущаго сентября мѣсяца 1863 года в присутствіи Виленскаго уезднаго суда, съ законною чрезъ три дня переторжкою; почему желающие участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться въ уездный судъ, гдѣ могутъ разсматривать оныя и бумаги, къ продажѣ относящіяся—1863 года 10-го дня. Уездный судья А. Э. Жарокъ. 2—394

ГЛАВНОЕ ОБЩЕСТВО РОССІЙСКИХЪ ЖЕЛѢЗНЫХЪ ДОРОГЪ.

Главное Общество Россійскихъ желѣзныхъ дорогъ вызываетъ желающихъ принять на себя поставку дровъ для С. Петербурга ско-Варшавской желѣзной дороги на 1864 годъ.

Дрова должны быть поставлены на станціи между С. Петербургомъ и Вержболовымъ, въ слѣдующихъ количествахъ:

Въ 1-е отдѣленіе 41,200 кв. саж.	Въ 1-е отдѣленіе 41,200 кв. саж.
— 2-е — 26,800 — —	— 2-м — 26,800 — —
— 3-е — 24,200 — —	— 3-м — 24,200 — —

Всего 92,200 кв. саж.

Поставка дровъ можетъ быть отдана на каждую станцію отдѣльно.

Желающие торговаться приглашаются для подачи объявленій, въ запечатанныхъ конвертахъ, въ канцелярію начальниковъ отдѣленій дороги: перваго, въ С. Петербургѣ, не позже полудня 25 сего іюля, втораго, въ Динабургѣ 1 августа и третьяго, въ Вильно 5-го того же мѣсяца.

Кондичи поставки, общія для всѣхъ отдѣленій, можно видѣть ежедневно, кромѣ воскресныхъ и праздничныхъ дней, въ канцеляріяхъ начальниковъ отдѣленій, а также въ центральномъ правленіи общества, въ Итальянской улицѣ въ д. подъ N. 7 въ С. Петербургѣ.

Рѣшеніе совѣта будетъ объявлено торгованнмъ не позже 20-го будущаго августа. 1—410

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

ІОСИФЪ БЕЗДЕНЬСКИЙ, содержащій трактиръ въ г.б. городѣ Гроднѣ въ домѣ Нерга, по случаю болѣзни жены своей, мимо весьма полезной торговли въ ономъ, желая бы уступити содержание сего трактира кому либо изъ желающихъ со всеми кухонными принадлежностями: столовою посудой, бѣльемъ и мебелью за умеренную цѣну. По заключенію контракту съ хозяиномъ дома и по свидѣтельству Магистрата, содержание взято на вторые три года. 1—408

ПИГУЛКИ ЧИЗЪЩАЩЕ.

Professora Czeczawskiego, Naczelnego lekarza szpitala s. Ludwika kawa-lera Legij Honorowej.

Пигулки те прирзздные з нового овосу спrowadного з Никарагуа са неocenione по тмъ względem, że czyszczą, niesprawując najmniejszej boleści, ani kolek, ani rozdrażnienia kiszek. Wybornie skutują przeciw ból głowy, rozdręczeniu żołądka, niestrawności, brakowi apetytu. Używają się zawsze kiedy idzie o spędzenie żółci, flegmy i zepsutych humorów, które są po najwięcej części przyczyną ciężkich słabości. Znajdują się w aptece p. Grimaud et Comp. ulica de la Feuillade N. 7 w Paryżu. 1—414

ewikcjami do sądu, gdzie mogą przejrzeć papiery do sprzedaży należące 1863 r. 5 czerwca. Assessor Wolodko. 2—393

Wileński sąd powiatowy ogłasza, iż dla zaspokojenia pretensij Jana Kniazewicza podług obligu na 180 rub. z procentami i niedoboru ziemskiego opłaconego klasztorowi przez mieszczan Hrynkiewiczów oddaje się na licytację drewniany jednopiętrowy dom z ogrodem, 3 części 4 kwartału na Popowczyźnie pod N 947 będący własnością sekretarza gubernjalnego Leona Szantyra oszacowany 39 r.—termin licytacji naczyna się na 2 września 1863 roku w urzędzie tegoż sądu z prawnym we 3 dni przetargiem. Intreressowani raczą zgłosić się do tegoż sądu, gdzie, mogą przejrzeć papiery do sprzedaży należące 1863 roku 5 lipca.

Sędzia powiatowy książę A. E. Żagiel. 2—394

GLÓWNE TOWARZYSTWO ROSSYJSKICH DRÓG ŻELAZNYCH.

Głównie towarzystwo rossyjskich dróg żelaznych ywya życzącąy zająć się dostarczeniem drzewa na S. petersbursko-warszawską drogę żelazną w roku 1864.

Drzewo powinno być dostarczone do stacji między S. Petersburgiem i Wierzbolowem w następujący ilości:

W 1 odoziale 41,200 saż. kw.
— 2-m — 26,800 — —
— 3-m — 24,200 — —

razem 92,200 saż. kw.

Dostarczenie drzewa może być oddane do każdej stacji oddzielnie. Interesowani raczą podać swe deklaracje w opieczętowanych kopertach do biura naczelników oddziałowych drogi: pierwszego w Petersburgu najdalej przed południem 25 bieżącego lipca, — drugiego, w Dyneburgu 1-go sierpnia i trzeciego w Wileń 5-go tegoż mjesiaca.

Warunki dostawy są ogólne dla wszystkich oddziałów, i można je przejrzeć codziennie prócz dni niedzielnych i uroczystych w biurach naczelników oddziałowych, tudzież w zarządzie centralnym towarzystwa, przy ulicy włoskiej w domu pod N. 7. w Petersburgu.

Decyzja rady zostanie ogłoszona interesowanym najdalej 20-go przyszłego sierpnia. 1—410.

OGŁOSZENIE.

JÓZEF BERDEŃSKI utrzymujący Traktier w gubernjalnym mieście Grodnie w domie Nergiego, z powodu słabości żony swojej, pomimo najlepszych korzyści, jakie odnosi z niego życia, byłby odepścił utrzymanie wspomnionego traktieru komukolwiek z amatorów ze wszelkim kuchennym naczyaniem i sprzętami a także z pokojowym meblem, ze stołowami naczyniami i bielizną za umiarkowaną cenę. Kontrakt na najęcie domu i bilet na utrzymanie traktieru wzięto na drugie trzy lata. 1—408

PIGULEKI CZYSZCZĄCE.

Po slučaju ożtyzda prodajeť za wesyma umyrennuiu cĕnu, МЕБЕЛЬ для гостиной орхиваго дерева, покрятая малиновымъ шелковымъ штофомъ, узнать можно на Ан-токолу въ Корпусномъ зданіи, въ квартирѣ полковника О л д е р о н е. 2—405

Прибыліе въ Вильно отъ 15 по 18 іюля 1863 г. ГОСТИНИЦА ЕВРОПА. Капит. фонъ Рорель, прокуроръ Шауль, кап. Гусевъ, Коновъ, губер. прокуроръ Кош. ас. Брутъ, кап. Пономаревъ, тит. сов. Станкевичъ, пол. Добринскій. Полиц. Барбара ГОСТИНИЦА ПОЗНАŃСКАГО. Товаришъ Яковлева, Лопатинскій, жена кол. ас. Казаркинъ, купецъ пор. Курдюновъ, Зейгардъ и Казаркинъ, купецъ Иванъ Гвоздковъ, губ. секр. Конокотинъ.

PERLES PURGATIVES W. GUYON

Pigulki kształtu pereł W. Guyon, są ze wszystkich lekarstw najdogodniejsze do przyjęcia i najsukcesowniej: przeciw zatwardzeniu żołądka, flegm, boleści żołądka etc. Lekarstwo to można używać w każdej godzinie dnia bez zachowania diety. Flaszka z 60 pigulek złożona kosztuje 3 fr. Dostać można w Krakowie u p. Molendzińskiego pod Barankiem, we Lwowie u Tomanka. 1—413

Syrop Siarczany,

z którego znana ze swęj użyteczności woda mineralna Eau de Bonnes się wyrabia, przygotowany przez pana EMILA LEROY aptekarza w Paryżu na ulicy d'Antin N. 13.

Metoda leczenia za pomocą wód siarczanych, zwana metodą leczenia hydro-siarczaną, przystępna jest dla każdego przez użycie nowo wynalezionej Syropu siarczanego wód Eau de Bonnes. Syrop ten niepsuje się nigdy, nie rozkłada chemicznie, i może jak najdłużej zatrzymać swe własności leczebne. Flaszka takiego Syropu wydaje cztery butelki wody mineralnej, przez co nierównie konsument tanić użycie jej wypadnie. Lekarze zalecają zwykle Syrop siarczany: 1) na kaszel konwulsyjny i kłokusz u dzieci, 2) na suchoty w pierwiastkowym ich objawie, 3) na dolegliwości chroniczne naczyń oddechowych, 4) na katar i w ogólnie na wszelkie cierpienia płuc i kanałów oddechowych.

Cena flaszki 2 franki 25 centymów. Znajduję się w składzie materiałowej aptecznych p. Galle w Warszawie. 1—415

Skład skór

sławnego wyrobu pp. Temler i Szwede w WARSZAWIE.

Znajdują się przy magazynie Mrongowiusa w Wilnie, skóry lakierowane, szagrowane, saki etc. na obuwie; tudzież surowe na pasy do maszyn, i rozmaite inne gatunki. Wszystkie wyroby sprzedają się po cenie fabrycznej. MRONGOWIUS. 1—406

Klucz Orłowski, w gubernji Grodzieńskiej w powiecie Orłskim, składający się z pięciu folwarków: ORLA, REDULĘY, ROSKIL, BARANOWCE, ANTONOWO, z miasteczkiem ORLA, jest do wydzierżawienia razem lub częściami. Kontrahenci są proszeni o nadesłanie deklaracji swoich do głównego zarządu dóbr JO. Xięcia Piotra Wittgenstein w Wilnie; informację zaś na miejscu powziąć mogą u W. Leona Ptaszyckiego. 1—411

Siostra s. p. R. Krolendy, mieszkająca przy Skopówce w domie Żaby, zawiadamia, że po śmierci brata będzie utrzymywać zakład, do którego przyjęci być mogą uczniowie tak uczyć się, jak i mający pobierać początki nauk, pod ciągłym dozorem miejscowego guberniera, przy pomocy innych nauczycieli, którzy za życia brata w tym zakładzie pracowali. 1—412

GUVERNANTKA SZWAJCARKA, żyjąca u miłośnika w domu obywatelskim. Władomść bliższą powiadać można na Wileńskiej ulicy w domu W. Glücksberga. 3—395

Przyjechał do Wilna od 15 do 18 lipca 1863 r. HOTEL EUROPEJSKI. Kapitan von Reren, chof. Schaff, kap. Gusew, Kowien, chof. prokur. Ponamow, radca hon. Stankiewicz, ob. Motwinski. HOTEL POZNAŃSKI. Obyw. Barbara Łopacińska, żona ass. koll. Teresia Jakowlewa, por. Kurdyłnow, Zejfar i Kazarkin, kupiec Jan Gwozdow, губ. секр. K onokotin.

W Drukarni A. H. Kirkora.